

DOMOLJUB

Izhaja vsak štirtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in iskanja: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 29.

V Ljubljani, dne 21. julija 1910.

Leto XXIII.

Veliki obrt v naši državi.

Številke prebirati ni ravno najprijetnejše in morda se že kak bravec, posebno pa bravka huduje, da prinašajo »Domoljubovi« članki toliko števil; toda ne gre drugače, če hočemo ustreči svojemu namenu in povzdigniti gospodarsko izobrazbo velike »Domoljubove« armade. Tudi za pisatelja bi bilo lažje pisati splošne članke, ki bi imeli malo vsebine in vse gosto besedi, kakor mučno zbirati drobtinice in jih potem pregledno brez velikih prikuh podati v članku. Liberalci znajo pisati flavze, da se vse kadi. Ko prebereš njihove čenče, ne veš, čemu si bral, kakor tudi tisti, ki jih je pisal, velikrat ni imel drugega namena, kakor s puhlihi zabavljicami proti klerikalcem pomazati nekaj papirja.

Danes hočemo pokazati, kako se je razvil obrt v naši državi. To ne gre brez števil.

1. Najprej pogledjmo ljudi. V obrtu je bilo leta 1890 1,200.000 delavcev; čez 18 let (1908) jih je pa bilo krog 3,100.000. Število se je torej zvišalo za skoro dva milijona. Kdo jih je dal? Ali ne največ kmet?

2. Človeška moč je pa pri fabriškem delu le en del moči, ki se uporablja. Vsi vemo, kako se vprega zlasti voda in par, da gonita raznovrstne stroje, ki nadomestujejo človeka. V naši državi je bilo leta 1902 v obrtu parnih strojev in elektriških naprav za 1,800.000 konj. Povprek lahko štejemo, da ena strojna konjska moč nadomesti 10 delavcev; potemtako se je s strojnimi silami naredilo za 18 milijonov delavcev. Ogromna je ta številka, ki narašča leto za letom, toda po drugih državah je še mnogo večja. Na Angleškem imajo parnih strojev po tovarnah

za 6 milijonov konj (torej za 60 milijonov delavcev); na Pruskem za 4,400.000, v Zvezinih državah za 11,300.000 in na Francoskem za 2 milijona konj.

3. Za parne stroje je treba premoga. Tudi v tem oziru je naša država zelo napredovala. Od leta 1869 do leta 1908 se je letni proizvod črnega premoga povečal od 34,800.000 meterskih centov na 138,800.000; rujavega pa od 31,300.000 na 267,300.000.

Druge države so nam v tem oziru še mnogo naprej. Premoga so n. pr. leta 1907 izkopal:

Nemčija 2057 mil. met. centov.

Angleška 2721 mil. met. centov,

Zvezne države 4358 mil. met. cent.

Francoska je nekoliko za nami (369 milijonov; pri nas obojega premoga 405 milijonov).

4. Posebno smo napredovali v sladkornih tovarnah. Leta 1848 se je za sladkor porabil samo 1 milijon meterskih centov; leta 1908 pa 75,500.000; to leto smo izdelali 10,900.000 meterskih centov sladkorja. V tem oziru smo celo močnejši od ameriških Zveznih držav, ki so proizvedle sladkorja le 4 milijone met. centov. Zato pa tudi tega blaga največ prodamo v druge države. Leta 1907 smo ga prodali za 198,700.000 K. Udeležene so pri tem samo severne dežele; zlasti Češko; v naši domovini nimamo nobene sladkorne tovarne; naš kmet torej tudi od tega nima nobenih dohodkov.

5. Piva se je naredilo leta 1848 5,600.000; leta 1908 pa 20,200.000; izven države ga prodamo za 15,400.000 kron. Seveda pa pride zelo mnogo nemškega piva k nam.

6. Železa se je proizvedlo leta 1848 1,500.000 met. centov, leta 1908 pa 14,700.000. Tudi v tem oziru smo torej znatno napredovali. Če pa primerjamo druge države, smo vendar daleč od zad:

Francozi so (leta 1907) proizvedli 78, Nemci 325, Angleži 560, Amerikanci v Zveznih državah pa 3942 mil. met. c. Železa in železnih izdelkov smo prodali v tuje države leta 1907 za 66,500.000 kron.

7. Velik napredek je tudi v petroleju, ki smo ga v celi državi proizvedli leta 1908 17,500.000 hl; leta 1878 pa samo 6000.

8. Bombaževga blaga smo prodali leta 1907 za 81,300.000 K, volnenega pa za 84,700.000; narejene obleke za 99 milijonov 100.000; platnenega blaga za 42,000.000; usnja in usnjatih izdelkov za 64,500.000; stekla in steklenega blaga za 72,800.000; papirja in papirnih izdelkov za 68,800.000. — Vseh fabriških izdelkov smo prodali iz Avstro-Ogrske leta 1906 za 1510,500.000 kron.

9. Obrtnih delniških družb je bilo leta 1906 v Avstriji 472, ki so imele kapitala 1280,600.000; na Ogrskem pa 468 s 543,500.000 K kapitala. Ogrji se silno trudijo, da bi ustanovili novih tovarn. Občine dajejo novim podjetjem svet zastonj ali pa vsaj po znižanih cenah; občinske naklade se jim odpuščajo ali znižujejo; opeka, kamen, les se jim daje za lastno ceno; vrh tega jemljejo občine pri podjetjih tudi po nekaj delnic. Država daje podjetjem znatne podpore v denarju, podpisuje delnice, zlaščuje davke. Kar potrebujejo država ali občine, se sme kupiti samo pri domačih, ogrskih podjetnikih. Dozdaj je ogrska država samo na podporah za tovarne izdala nad 30 milijonov kron. Raznih polajšav je bilo pa samo od 1890 do 1906 deležnih 630 tovarn.

Vendar se pa Ogrji ne morejo osamosvojiti; navezani so na nas. Njihovi kmetijski pridelki gredo brez carine k nam; naši tovarniški pa k njim. L. 1908 smo n. pr. v naši državni polovici prodali tovarniških izdelkov za 2400 mil.

Jonov kron; od teh jih je šlo za 1086 milijonov na Ogrsko. Ogrji so pa poljedelskih pridelkov prodali izven svoje državne polovice za 824 milijonov K, in sicer od teh k nam za 748 milijonov. Potemtakem so mnogo bolj navezani na nas, nego mi nanje. Nad tri četrtine izvoženih kmetijskih pridelkov in živine gre k nam; mi pa niti polovice svojega tovarniškega blaga ne prodamo na Ogrsko. V denarju je pa seveda naš izvoz na Ogrsko skoraj za 340 milijonov kron več vreden, nego njihov k nam. Ko bi nam hoteli v obrambo svojih tovarn na naše fabriško blago naložiti carino, bi jo mi morali na njihove poljedelske pridelke in živino. To bi jih uničilo; pri nas bi pa življenje splošno zelo podražilo in vsaj za naše dežele, kjer se žita ne pridelava dovolj za lastno uporabo, bi višje živinske cene ne mogle izravnati zvišanih žitnih cen. Če bi pa imelo priti do gospodarske ločitve z Ogrsko, bi vendar to mi mnogo lažje prenesli, nego Ogri.

10. Po morju gre našega blaga malo v svet. Naše trgovsko brodogradnjo je zelo slabo uravnano. Prekomorskim državam dajemo sicer silno velike vsote za bombaž, kavo in druge kolonialne pridelke, še več pa v krepkih sinovih in hčerah, ki hodijo od nas bogatit tuje kapitaliste in krepit tuji veliki obrt. Samo tujim parobrodskim družbam (zlasti nemškimi) dajejo avstrijski izseljenci krog 70 milijonov kron na leto. Blaga pa preko morja prodamo zelo malo (11-1 odstotkov). Navezani smo na Ogrsko, Nemčijo, Italijo, ki pa sami obrtno silno napredujeta, in na balkanske države, kamor so naše tovarne povprek za 200 milijonov na leto prodale.

11. O našem napredku svedočijo te-le končne številke:

Leta 1869 smo iz naše državne polovice prodali ven za 315 milijonov K poljedelskih in gozdnih pridelkov in živine, rud in fabriškega blaga pa za 560 milijonov; lansko leto (1909) smo pa izvozili za 560 poljedelskih pridelkov, fabriških izdelkov pa za 1462 milijonov kron. Napačno bi pa bilo, če bi kdo sklepal, da se mora država, ki več denarja s tujine dobiva od fabrik, nego od kmetijstva, bolj ozirati na obrt, nego na kmeta. Med fabriškimi izdelki jih je mnogo, ki slone na kmetijstvu: sladkor na pesi, pivo na ječmenu in hmelju, špirit na rži in krompirju.

Fabrike, ki izdelujejo blago, katero se kupuje na tujem, nimajo trdne podlage. Bombaž morajo n. pr. naše predilnice ves kupiti v Indiji, Severni Ameriki, Egiptu ali v Mali Aziji. Tam se pa fabrike za bombaževo blago tudi množe in zato je tega blaga vedno manj na trgu.

Od katerekoli strani torej pogledamo veliki obrt, povsod pridemo do zaključka: Podlaga za njegov razvoj je trden, napreden kmet. Od njega dobi delavcev, v njem ima najboljšega odjemalca in na njegovih pridelkih sloni fabriška trdnost in stalnost.

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR.

Znano je, da je državni zbor odgođen. Poslanci so sedaj brez diet, kar je zanje seveda kolikor toliko občutljivo. Zlasti demokraški poslanci to težko prenašajo, ko so se ob času volitev potegovali za poslanske mandate predvsem radi diet. V tem tiči tudi vzrok, zakaj so se tako silno jezili na slovenske poslance, ki so se predrznili toliko časa obstruirati v proračunskem odseku, da je vlada razpustila zbornico.

DEMOKRAŠKA BLAMAŽA.

Mislili so demokraški poslanci, da se bodo v boju zoper slovensko vseučilišče lepo najedli ob državnem koritu, ako potegnejo z vlado, pa jim je spodletelo. Značiti so prejeli za svojo hlapčevsko dnino pri vladi kako podporo, vendar so bili ravno tako poraženi, kakor so bili poraženi Nemci, liberalci in vsi tisti, ki živijo od krivice, s katero obsipljejo slovanske narode. Ugnala jih je četa 4: reci štirih mož. Avstrijski demokraški poslanci in za njimi slovenski plačani rdeči agitatorji naj le navdušeno vpijejo po shodih, da Slovenci niso še sposobni za vseučilišče, in pridno stoje na strani vlade, mi jih privoščimo vladi. Kjer so demokrati, tam ne bo sreče, ker ne poznajo načel, temveč le svoj žep.

KDAJ

bo državni zbor zopet sklican, se ne vé; najbrže v jeseni. Seveda se čujejo razni glasovi o razpustitvi državnega zbora. Toda te besede so dane namenoma od vlade in od vladi prijaznih strank, ki hočejo ustrašiti slovanske, predvsem slovenske poslance in jim kazati, češ, sedaj boste videli, kaj ste storili, ko ste se drznili nam naprotovati in naše lepe načrte prekrižavati. Do razpusta ne bo prišlo. Dr. Šusteršič izjavlja: »Grožnje, da se razpusti državni zbor, s katerimi se vedno operira, niso resne. Tiste grožnje o razpustu imajo namen, da ukrote posamezne stranke, osobito stranke večine. O tem niti misliti ni, da Bie nerth razpusti zbornico, kakor tudi ni misliti, da se po poletnem odmoru začne zopet boj v proračunskem odseku. Po počitnicah bodo naši junaki zopet stopili v zbornico pred vlado, ne da bi se kregali z njo, temveč da odločno branijo pravico, ki jih je vodila pri obstrukciji v proračunskem odseku, namreč: enakopravnost slovenskega naroda z nemškimi in laškimi.

VSEUČILIŠKO VPRAŠANJE.

Iz Rima se je poročalo: Tukajšnji tržaški izletniki »ljudske univerze« so obiskali včeraj med drugim tudi vojašnico bersaglierjev, ki so Tržačane sprejeli z iredentovskimi vzkliki, kar so ti na isti način vračali. Pozdravil jih je

na dvorišču vojašnice sam poveljnik vojaške zrakoplovne sekcije di Bracciano z iredentovskim nagovorom. Vojaški in izletniki so vpili »Eviva Trieste Italiana! Abasso Austria!« (Živel laški Trst! Proč z Avstrijo!). Te vzklike so Tržačani ponavljali pred Garibaldijevim spomenikom na Janiculu in v laški kraljevi palači na Kvirinalu. — Tem »domoljubnim« Avstrijcem, ki se hodi jo navduševati za Avstrijo k svojim bratom v Rim, hoče avstrijska vlada po vsej sili dati vseučilišče. Kam bo taka politika naše vlade pripeljala, se pač vidi.

GOVOR POSLANCA CHOCA.

Lep in zanimiv je bil govor, ki ga je imel vodja agrarne stranke na Češkem, poslanec Choc v proračunskem odseku o slovenskem vseučilišču. Choc pravi med drugim, da so slovenske zahteve popolnoma pravične in še preveč skromne. Kdaj bi bilo že upravičeno, da bi bili pravni izpiti na zagrebškem vseučilišču veljavni za vso Avstrijo. Zadnji čas je, da se zagotovi tudi Slovencem ustanovitev pravne fakultete. Vlada se krčevito brani izpolniti to zahtevo in zato potem ni čudno, če so Slovenci sedaj, ko namerava dati vlada Lahom univerzo, odločno nastopili in začeli boj. Potem pravi poslanec Choc: »Mi smatramo boj Slovencev za njihove kulturne zahteve ne le kot kulturni boj, temveč tudi kot političen boj proti neprijazni vladi in zato gremo tudi mi Slovencem na pomoč v vseh njihovih zahtevah. Storimo to tem rajši, čimbolj je očitno, da vodijo Slovenci v tem boju pravzaprav boj vsega južnega Slovanstva v tej državi. Pomislimo predvsem, koliko je Jugoslovancov po aneksiji Bosne! Slovencev je v tej državni polovici 1.200.000, Srbohrvatov je tukaj okoli 640.000, na Hrvaškem 2.800.000, v anektirani Bosni in Hercegovini pa je 1.600.000 Srbov in Hrvatov, tako da je v naši monarhiji v celoti okoli 6.300.000 Jugoslovancov. In to število Jugoslovancov moramo vendar vzeti za podlago pri zahtevi jugoslovanske univerze.« — Torej Lah, ki jih je v Avstriji okoli 800.000, naj dobijo univerzo, Jugoslovani pa, izmed katerih je samo Slovenec 1.200.000, naj pa prazni odidejo.

KULTURNI BOJ NA OGRSKEM.

Prostozidarji, liberalci, luteranci, Judje in kar je te velikanske žlahte, iz stoletja iščejo kamenčke, kamor bi se spodtaknili in potem vpili proti katoličanom in jim napovedovali boj. Te dni so tak kamenček iztaknili v papeževi encikliki. Pij X. je izdal takozvano boromejsko okrožnico, kjer slavi velikega svetnika sv. Karola Boromejskega in poleg tega tudi odkriva zmote protestantske cerkve. Luteranci in sploh vsi sovražniki cerkve so ogorčeni nad okrožnico ter skušajo povsod, kjer kak škof objavi okrožnico za svoje duhovnike in ljudstvo, vzdigniti veliko vpitje, češ, da se z okrožnico žali uho luteranca in kali verski mir. Začelo se je

na Ogrskem. Kaloški nadškof Varosy je v pastirskem listu proglasil boromejsko encikliko. Ministrski predsednik na Ogrskem, Khuen, je deloma sam od sebe, deloma pa nahujskan od judovske bande, rekel, da najodločnejše graja proglasitev enciklike in da bo poizkusil preprečiti vsak poizkus, motiti verski mir. Tako poročajo židovski časopisi, ki se seveda grozno veselijo, da se je stari Khuen osokolil, igrati vlogo »kulturnega borilca«. Hujskajo ga, naj pokaže katoliški cerkvi svojo pest in naj ne pusti, da bi škofje izdajali pastirske liste, predno ni vlada dala svojega privoljenja. Khuen je bil sprva pripravljen na vse. Toda pri seji ogrskega državnega zbora se je Khuenova bojevitost že ohladila. Na vprašanje, ki je je stavil na Khuena po njegovem naročilu pl. Thuroczy, kaj misli ministrski predsednik ukreniti glede boromejske enciklike, je odgovoril Khuen bolj hladno. Kar čez noč je moralo priti nekaj čez Khuena, kar mu je sapo zaprlo. Kako se bo stvar razvila, pokaže bodočnost.

Ravnatoko

Je zadela na odpor tudi objava enciklike na Dunaju. Objavil je okrožnico nadškof dunajski, ekselenca dr. Nagl, bivši tržaški škof, v dunajskem škofijem listu. Enciklika je sedaj objavljena na Dunaju, v Budjejevicah in v Zadru. Komaj je zvedelo dunajsko židovsko časopisje, da je proglasil nadškof encikliko, je takoj zagnalo velikanski krik. Kakor bi liberalce in Jude kaj brigalo, kaj katoliški škofje ukrepejo v svojih škofijah.

SOCIALNO ZAVAROVANJE.

Včeraj je pododsek socialnozavarovalnega odseka rešil predvsem §§ 64. in 65., ki govorita o upravi bolniških blagaj. Po § 64. bodo imeli volilno pravico vsi zavarovanci, ki so dopolnili 20 let. Odobrena so tudi načela poročnih volitev. — Odobril se je § 66. do 71. Dovolilo se je, da se prispevki prostovoljnih članov določijo po starosti. Konečno se je priznala bolniškim blagajnam pravica, da smejo v soglasju z vlado brez omejitve nakupiti realitete za zgradbo zdravilišč in zavodov za rekonvalescente.

ŠPANJA.

Španski minister Canalejas je sprito odpora katoličanov popolnoma odnehal in je zdaj Vatikanu stavil zelo zmerne zahteve, katerim bo Vatikan tudi ugodil. Canalejas se je uveril, da francoska politika na Španskem danes ni več mogoča in je vsako misel na kulturni boj opustil. Čeravno se pravica in resnica tu in tam tepta, vendar končno vedno zmaga.

ZAROTE.

Skvarjen duh moderne dobe se kaže zlasti v zarotah. Na Turškem se je pojavila velika zarota, ki ji pripada 20 poslancev, a vlada nima dokazov, da bi nastopila proti zarotnikom. Na Kitaj-

skem se je osnovala zarota proti belcem, ki je razširjena po celi Kitajski in je povzročila zadnji čas nemire proti belcem v provinci Iman. Zarotnikom se pridružujejo tudi vojaki. Na Japonskem so oblasti zasledile zaroto, ki je nameravala umoriti cesarja, njegovo rodbino in mnogo odličnih državnikov. Zaroti je načeloval delavec Sajtoku.

AVSTRO - SRBSKA TRGOVINSKA POGODBA.

Poroča se, da se avstrijsko-srbska trgovinska pogodba najbrže ne bo sklenila, ker stavlja Avstrija prehude zahteve.

GRŠKO - TURŠKA VOJSKA.

Ker Turki bojkotirajo grško blago, so Grki vsled tega zelo razburjeni. Ljudstvo se ne da pomiriti, temveč se z mrzlično naglico pripravlja na vojso proti Turkom. Turki ne odnehajo od bojkota in se tudi pripravljajo na boj. Druge države bodo seveda tudi nastopile s silo in skušale zase dobiti, kar se bo dalo.

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.
(Dalje.)

Naslednji večer je Bregar zopet stal na svojem navadnem mestu na straži. Še dve uri je manjkalo do časa, ob katerem je prejšnji večer prišla ciganka. S strahom je mislil France nanjo. Kakor ure dolge so se mu zdele minute. Slednjič se je zaslislalo lahno šuštenje in naenkrat je kakor iz tal izrastla stala pred njim Nigana. France je kakor navadno zaklical: »Stoj, kdo tu!« Nigana je prekrizala roki na prsi, uprla žalostno svoj pogled v njegov obraz in se ni ganila z mesta.

Nekaj časa sta stala oba kakor okamenela in si zrla drug drugemu v oči, nato je položil mož prst na usta in začel vojaško meriti svoje korake semtertja. Nigana mu je dolgo sledila korak za korakom. Ko je slednjič obstal pred jelševim grmom, se mu je vsedla krotko kakor jagnje k nogam, a ni znila nobene besedice. Ker je tudi on molčal dalje, je začela žena napol glasno jokati. Njeno stokanje mu je seglo globoko v srce, zato je začel zopet hoditi semintja. — Nigana je sedela dalje, si podpirala glavo z rokami in začela peti neko smrtnožalostno pesem. Pela je — v ciganskem jeziku — čisto tiho, skoro šepetajoče, tako da je mož jedva mogel razumeti posamezne besede:

»Ah, zapuščeno deklico
smrt blede vabi že na pir;
potoček vroč, krvavordeč —
v nje srcu je njegov izvir.«

Mož se ni mogel več zdržati. Hotel je teči k nji, da bi jo potolažil. Toda že je izginila — brez sledu. Zaman se je oziral na vse strani, nikjer je ni mogel opaziti.

Žalostno in počasi so minevale nadaljne ure. Tedaj je naenkrat, ravno preden je France zapustil stražo, zopet nekaj zafrfotalo pred njim — bila je zopet Nigana.

»Radko, ljubi Radko!« mu je šepetala ciganka vsa zasopla, »prosim te, pridi še enkrat! Pridi zopet jutri! — Kajne, saj prideš?«

»Gotovo, Nigana, bom prišel,« ji je odgovoril mož, »vendar jokati ne smeš nič več in tako žalostna ne smeš biti!«

Ciganka je globoko zastokala in vzdihnila in že je izginila izpred Francetovih oči. Iz dalje se je začul še hreščeč krik in nato nekaj zamolklih zvokov in zopet je bilo vse mirno. — —

Naslednjo noč je Nigana ravno o polnoči zopet prišla na navadno mesto. A topot ni bila sama. Spremljala jo je precejšnja četa njenih rojakov, ki so se pa poskrili v bližnji okolici. Nameravali so izvršiti neko drzno dejanje; toda vse priprave in namere so bile zastoj, zakaj France Bregar ni več prišel; ni prišel, ker ni mogel. Cigani so potrpežljivo čakali dolgo časa. Toda ker od nikoder niso čuli nobene straže, so se slednjič začeli vedno bolj pomikati proti mestecu. Tu so izvedeli, da je obmejna četa prejšnji dan odpotovala. Ko je Nigana izvedela to novico, se je obnašala kakor bi bila nora. Z glave si je pulila lase, trgala si je obleko, valjala se po tleh, si z nohti razpraskala lice in jokala neugnano kakor otrok . . .

In res, obmejne čete ni bilo več v Kostajnici. Nenadoma je prišlo povelje za odhod in v treh urah je ves oddelek zapustil mestece in se začel pomikati ob Savi na desnem bregu navzgor. Blizu Siska so prekoračili Savo in potem šli dalje na njenem levem bregu.

Prišli so v Brežice, kjer je bilo že zbranih veliko oddelkov najemniških čet. Pričakovali so namreč turškega napada. Zato so zbrali kolikor mogoče veliko moči, da bi uspešno odbili turški naval in ga vsaj za nekaj časa zapodili čez mejo. In ko bi se jim enkrat to posrečilo, so nameravali mnogi kranjski in štajerski najemniki iti domov pomagat kmetom v boju zoper gradove. Tudi Andrej Krajski je bil po dogovoru s kroparskim možkom takih misli.

Minilo je jedva teden dni, kar se nenadoma pojavijo v obližju Brežic turške čete. Kakor roj kobilic so obkolili Turki avstrijsko taborišče in še preden so se mogli prebivalci dodobra zavedati, se je že vnel vroč boj. Več ur so se neprenehoma krhali meči, kri je pordečila zemljo, srepo, pa neustrašeno so zrl najemniški vojaki sovražnikom v obraz, a slednjič so Turki začeli omagovati in se polagoma odmikati . . .

Večerni mrak je jel legati na zemljo. Še enkrat je solnce žalostno po-

jalo na bojno polje in nato zašlo; sledila mu je le še medla, krvavo-rdeče večerna zarja; iz dalje pa se je čul le še komaj slišno odmev turških konjskih kopit.

VIII.

Po boju pri Brežicah je preteklo precej časa, ne da bi se bilo dogodilo kaj posebnega. Že so minevali zadnji dnevi leta 1480. Najemniške čete so medtem prekoračile Savo in se nastanile okoli Krškega. V Krškem se je nastanil tudi Andrej Krajski s svojimi kranjskimi rojaki, med katerimi je bil tudi Bregar.

Že se je zdelo, da Kranjski ne preti nobena nevarnost več od Turkov in zato so začeli misliti na to, da bi najemniške čete zapustile Krško. Toda prezgodaj so se veselili miru. Nekega mrzlega decemberskega jutra so prinesli ogleduhi vest, da se Kranjski zopet bliža neizogibna turška povodenj, da namreč prihaja proti meji velika turška četa. Zato so se najemniške čete nenadoma oborožile in pričakovale napada.

Medtem so se Turki približali mestu in ga na južni strani oblegli. — Drugo jutro se je že vnel hud boj med kristjani in Turki. Nastalo je strašno klanje, Turki so se zaganjali med avstrijske vojaške kakor ljuti Levi in že se je zdelo, da bodo najemniške čete onemogle. Tedaj pa se je ojunčil Andrej s svojo četo, zapustil mesto na severni strani in šel daleč naokrog, tako da je slednjič prišel Turkom za hrbet in jih napadel. Ko so to opazile druge najemniške čete v mestu, so se vrgle z vso silo na sovražnika; ko so tako Turki videli, da so obkoljeni odspredaj in od zadaj, so plahi spustili orožje na tla in se z mnogimi žrtvami prerili skozi avstrijske čete ter slednjič hitro, kakor so prišli, zopet zapustili Kranjsko.

Veseli, ki je zavladalo po tej zmagi v Krškem, se ne dá popisati. Ljudstvo je hitelo od vseh strani v mesto v cerkev, zahvaljevat se Bogu za srečno zmago. Proti večeru so zadoneli vsi zvonovi in tisočero src je navdušeno prepevalo zahvalo Gospodu. Vojaški so si radostno podajali roke, se objemali in mnogim so igrle v očeh sladke solze veselja in radosti. Tako odkritosrčnega navdušenja pač Krško doslej še ni videlo.

Nekega večera naslednjega tedna je moral iti Bregar s patrolo v Videm; razširila se je namreč novica, da so se okoli Brežic in severno od njih zopet pojavili turški konjeniki. Toda na vsem niso mogli spoznati mnogo resnice in zato se je patrola čez dva dni zopet lahko vrnila v Krško. Ko se je vračala čez most v mesto, je opazil Bregar na oglu neke hiše mladega, skoro otroškega vojaka. Bil je v lepi, popolnoma novi vojaški opravi. Njegova postava je bila slabotna in majhna, a vendar popolnoma pravilna. Vsa njegova zunanjščina razun oprave ni kazala avstrijskega, morda celo štajerskega ali kranjskega izraza, marveč vsakdo, kdor ga je videl, je opazil na njegovi

temni polti in na njegovih črnih lasih nekaj popolnoma tujega. In vendar so se zdele te poteze Francetu tako znane. — Sedaj sta se France in tuji vojak vjela v pogledu. France je začutil, kako mu je šinila kri v glavo, pa tudi mladenič je postal temnordeč. Za božjo voljo, to so vendar Niganine poteze — da, to ne more biti nihče drugi, nego Nigana sama. — Patrola je odšla dalje in France se je mimogrede ozrl še enkrat na čudno postavo, medtem mu je pa ta pomignila z roko v pozdrav.

Kakor hitro so dospeli v svoje taborišče in je bil France prost, preiskal je vse ceste, po katerih so korakali prej. Prebistril je vse kote in trge, a o mlademu vojaku ni mogel opaziti nikakega sledu. Celu uro je že iskal zastoj, tedaj mu pa naenkrat — kakor poklican — pride nasproti Kroparski možek s svojo šepavo hojo. Možek je spoznal Bregarja že oddaleč, zato je zaklical: »Pozdravljen Bregar! zaradi mene se

France in tuji vojak sta se vjela v pogledu. Kri je šinila Francetu v glavo... za božjo voljo, to so Niganine poteze...

nič ne razburjaj! Opazil sem te med cesarskimi in te takoj spoznal, zato sem te poiskal. Saj me vendar še poznaš? Toda, kam pa tako hitro? ... In, prijatelj, zakaj si pa tako razburjen? Kaj se ti je pripetilo?»

»Štefan, kakor vidiš, sem ubogal tvoj nasvet, katerega si mi dal v Bje-lini. Stopil sem v vojaški stan. — Pripetilo se mi ni nič posebnega, toda videl sem ravnokar nekaj posebnega. Toda, Štefan, pojdiva nekoliko iz te gneče, tu med ljudmi ne morem govoriti.«

Šla sta ven iz mesta in hodila ob Savi. Bregar se je previdno ozrl okoli sebe in nato je začel govoriti:

»Štefan, zdi se mi, da sem videl svojo ženo, Nigano! Ravnokar sem prišel iz Vidma s patrolo. Ko sem se vra-

čal v mesto, me je srečala tam ob mostu.«

»Ali te je videla? In ali si jo ti popolnoma gotovo spoznal?«

»Popolnoma zanesljivo jo kajpada nisem spoznal, vendar bi skoro šel staviti, da je bila ona. Čuj, opravljena je v moško obleko.«

»V moški obleki?« se je začudil Štefuljček, »kakšna pa je?«

Na to vprašanje je začel Bregar natanko popisovati zunanjo postavo mladega, tujega vojaka in pripovedovati, kako ga je iskal že celo uro, a ga ni mogel nikjer najti. Možek je pazno poslušal, nato je hitro rekel:

»Ni ti treba nadalje iskati. Na cestah in trgih ga ne najdeš. Mladi vojak je že na varnem — zaprt.«

»Kako neki? Zakaj pa?« je kričal France, »povej, ali si res videl Nigano?«

»Je-li bila Nigana, ne vem, ker je ne poznam,« je odgovoril možek; »toda mladega vojaka sem vsekakor videl, prav takega, kakor si ga ravnokar opisal. Nekaj štajerskih najemnikov ga je vjelo, ker se jim je zdel sumljiv; trdil so, da je nabrž kak izdajalec ali morda turški ogleduh, ki utegne izdati avstrijske čete Turkom v roke. Ko so ga ravno začeli izpraševati in mučiti, sem pristopil tudi jaz in sem ga izpraševal. Pa na vsa moja vprašanja mi mladenič ni odgovoril ne enega zloga, temveč mi je z znamenji pokazal, da ne more govoriti. Lahko ti povem, da mi mladenič nikakor ni ugajal. Gotovo ni vojak in govoriti zna prav tako kot jaz; že njegove oči so takorekoč govorile; krožile so mu kakor živo srebro in zarele so kakor goreče oglje.«

»To je Nigana!« je kričal Bregar, »Nigana je in nihče drugi, vse so vjema.«

»Meni se je ta človek smilil,« se je izrazil Štefuljček sočutno, »tako mlad in nežen, pa že tako zvijačen!«

»Kaj se je zgodilo z njo? Nikar me ne muči, — povej hitro!« ga je silil France.

(Dalje prihodnjič.)

Iverl.

Govoriti se nauči vsak otrok igranje, — ampak molčati — to pa še odraslemu človeku težave dela.

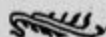
O rajncih ne smemo nič slabega govoriti, pravi marsikdo, da toliko laglje čez žive zadržava.

So tudi bahači, ki sploh nič denarja nimajo.

Zenska je človeku sreča — ženske pa nesreča.

Kdor sam nič opraviti nima, dá drugim največ opraviti.

Revež je, kdor si mora vse kupiti, — ali pa če si ne more nič kupiti.

RAZGLED PO DOMOVINI

Liberalci proti slovenski trobojnici. Na dan ustanovitve »Slovenske Straže« je razobesil cerkovnik v Šiški na zvonik slovensko zastavo. Ko pa je cerkovnik razobesil zastavo, tedaj pride k njemu nekaj šišenskih cirilmetodarjev in zahtevajo, da se mora zastava odstraniti iz zvonika, če ne, jo bodo sami dol vrgli. Proti tej nezaslišani liberalni surovosti je moralo priti orožništvo, da je varovalo slovensko zastavo pred nasilstvom slovenskih liberalcev.

»Narod« in belokranjska železnica. »Slovenski Narod« se je pred kratkim bahal, da je dobil na Dunaju svojega stalnega dopisovalca. Tega dopisnika pač ne bo nihče »Narodu« zavidal, kajti od tega časa dobiva »Narod« take informacije, da se jih mora sam sramovati. Kar na celem je pričel zopet bobnati med svet, da je belokranjska železnica v nevarnosti. Seveda za nevarnost so odgovorni poslanci S. L. S. A kaj, ko je zopet slaba informacija z Dunaja. Komaj je prišel »Slovenski Narod« z notico o nevarnosti, že so prinesli listi, da se vrši komisija, ki bo določila postaje belokranjske železnice. Gradnja belokranjske železnice pa se prične najpозnejše na spomlad. Tako je izjavil železniški minister Wrba. Da se bo gradila, imajo zaslugo naši poslanci. Gotovo pa je, da bi nevedni liberalci zašuštrali belokranjsko železnico, ako bi imeli kako oblast, katere pa, hvala Bogu, nimajo.

Promoviran je bil dne 16. t. m. za doktorja modroslovja g. Mirko Božič, član »Danice«, za doktorja bogoslovja pa g. Frančišek Kulovec, gojenec Avguštinca na Dunaju.

Umrl je v tukajšnjem frančiškanskem samostanu bogoslovec II. leta brat Metod Žirovnik, sin nadučitelja g. J. Žirovnika. Pokojni je bil rojen 1. prosinca 1888 v Gorjah; lani je napravil slovesno redovno obljubo in prejel subdijakonat. Kazal je veliko veselje in nadarjenost za glasbo, kateri se je mislil pozneje posebno posvetiti, pa huda jetika mu je prečrtala lepe namere.

Domobranske orožne vaje. Zadnje domobranske orožne vaje se vrše od 20. avgusta do 16. septembra.

Od vojakov je pobegnil France Strempl iz Sorice na Kranjskem. Arežovan je bil v Zihpolju in izročen vojaški oblasti.

Nova iznajdba. Poroča se, da je našel uradnik južne železnice g. Masle napravo, ki izključuje trčenje vlakov.

Slavnosti v Krakovu. Poljaki praznujejo te dni petstoletnico slavne zmage nad Nemci pri Grunwaldu. Ob tej priliki so se vršile velikanske slavnosti, katerih so se udeležili zastopniki vseh slovanskih narodov. Tudi slovenski

klub državnih poslancev je poslal v Krakov svoje zastopnike, in sicer poslance gg. dr. Benkoviča, dr. Žitnika in Fona.

Revizija občin. Deželni odbor je sklenil, da se vsako občino tekom funkcijske dobe deželnega odbora vsaj enkrat nadzoruje. Ta revizija ali nadzorovanje ne bode naprej napovedano. Vzrok nadzorovanja so razne nerednosti, ki so se vršile v nekaterih občinah. Zanimivo je to, da so bile one občine, ki niso imele poslovanja v redu, do malega vse v liberalnih rokah.

Odlikovan slovenski umetnik. Profesorska komisija c. kr. akademije za umetnosti na Dunaju je prisodila našemu rojaku slikarju Urbanija častno nagrado. To odlikovanje je dokaz, da tudi tujci priznavajo zmožnosti nadarjenega mladega umetnika.

Nova pošta. Z dnem 1. avgusta t. l. se otvori nova pošta za Posavje s sedežem na Ježici. Za poštarico pride Frančiška Pečnik.

Državni prispevki. C. kr. poljedelsko ministarstvo je dovolilo mlekarji v St. Rupertu prispevek 10.500 kron, mlekarji v Izlakah pa 5000 K.

Za kongres v Solnograd se sicer ni priglasiло toliko udeležencev, da bi mogli dobiti poseben vlak, vendar pa je udeležba toliko, da so tudi Slovenci častno zastopani.

Ponarejeni petkronski novci. Orožniki so aretirali 4. t. m. na Vrhniki brata Ivana in Franceta Polka, ker sta menjala ponarejene petkronske novce. Izročili so ju okrajnemu sodišču.

Dijaki med počitnicami radi potujejo, da spoznajo svojo domovino. Da dijaki nimajo denarja, je umevno in zato je gotovo hvaležno, ako se jih prenoči ali sicer podpira. Vendar svetujemo, naj bo občinstvo pri tem previdno, da je ne nalima kak liberalni falot. Da se prepreči vsake sleparije, je izdala »Slovenska dijaška zveza« posebne legitimacije svojim članom. Le kdor se izkaže z legitimacijo, katero je izdala »Slovenska dijaška zveza«, bodi priporočen.

Baron Albori na Gorenjskem. V Poljce se je pripeljal na letovišče gospoda Šturma generalni nadzornik čet baron Albori, kjer ostane par mesecev.

Nesreča. Dne 14. avgusta 1901 je ponesrečil v Clevelandu vsled eksplozije neki Josip Kocman. Komur je znano, odkod je ta človek, se prosi, da to naznani c. kr. okrajnemu sodišču v Črnomlju. — C. kr. okrajno sodišče v Črnomlju.

Dunajčanje so poslali iz Marijinega Celja, kjer so bili na božji poti, brzojavko na Dunaj voditeljem stranke ter

jih zagotavljali, da priporočajo delo krščanskih voditeljev v molitvi Bogu. »Slov. Narod« se zopet spodtika nad tem in se norčuje iz molitve dunajskih vernih mož. »Narodovcem« res ni nobena stvar dovolj sveta, da bi se ne norčevali z nje in vendar hočejo veljati pred svetom kot verni katoličani.

V JERUZALEMI

Manjka nam še dobrih sto romarjev.

Dvignite se, kateri imate zdrave ude, pod palcem pa kaj okroglega!

Prigovarjajte osebam, ki bi lahko šle!

Posebno si želimo mož in mladeničev; a odprto je še vsem.

Za zgled bodi župnija Borovnica, ki pošlje v sveto deželo deset romarjev, in sicer šest moških, štiri ženske. Mnogo večje župnije nimajo niti po enega!

Ta mesec je še čas za oglaševanje. Na prihodnji mesec se ni zanašati. — Kdor misli, naj piše na naslov: Odbor za jeruzalemsko romanje v Ljubljani.

Gorenjske novice

V SELCAI

V nedeljo, dne 24. t. m.:

I. Javen ljudski shod. Govore gg. Iv. Podlesnik, podpredsednik Zveze Orlov; visokošolec Josip Basaj, podpredsednik S. D. Z.; državni in deželni poslanec Fr. Demšar; dr. Krek.

II. Javna telovadba Orlov loškega okrožja.

III. Veselica v prostorih g. Franc Tavčarja. Srečolov, šaljiva pošta, petje: združen pevski zbori starološki in selški. Godba: glasovir, harmonij, violina in flauta.

Začetek popoldne ob 2. uri.

Somišljeniki, pridite vsi!

Pripravljalni odbor.

Šmarca in cela homška župnija, za katero je ustanovljeno katoliško slovensko izobraževalno društvo, se vstrajno giblje in gre naprej v dobrem. Ustanovili smo si samostojen telovadni odsek Orel, ki danes šteje 38 članov. Od teh jih je v kroju 29; lepo število za tako faro; med njimi jih je 13 abstinents, ki želijo, da bi tudi v drugih odsekih dobili mnogo zaslombe in v cellem okrožju. Tudi abstinentsni odsek, dobro deluje; imamo 120 popolnih ab-

stinentov, seveda tudi mladino, za katero se danes puli vse. Najbolj potrebno pa je, če jo pridobi abstinenca. V to naj pomagajo vsi č. g. duhovniki, učitelji in drugi narodni prvoborniki. — Dne 4. julija so naši Orli zakurili velik kres sredi polja nad vasjo Hommec. To je bilo navdušenje in življenje, ogromno število ljudstva se je zbralo ob plamtečem kresu. Pevci so ob kresu peli lepe, navdušujoče narodne pesmi. Č. g. župnik so pa v dolgem in krasnem govoru opisali delo in trud slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Kar je bilo pa najlepše, je pa bilo v nedeljo, dne 10. t. m. Slovesna sveta maša z lepim govorom, pri kateri so bili navzoči Orli v kroju in druga društva in družbe s svojimi znaki. Popoldne se je pa v »Društvenem domu« ustanovila podružnica »Slovenske Straže«, h kateri je takoj pristopilo 20 rednih članov — in deset podpornih. Ves spored se je najlepše izvršil.

g S šentpeterskega Posavja. Vaš starejši dopisnik, gospod urednik, nič več ne poroča novic in dogodkov z našega lepega Posavja. Da nas bo več dopisnikov, sprejmite od mene te-le vrstice. Cerkev v Šmartnem je dobila lepe nove svečnike za veliki oltar. Kupila jih je neka žena iz Šmartna. Zahvaljujemo se ji. Tisti, ki niso hoteli za šmartnice nič dati, menda nimajo za ta lepi dar nobene hvaležnosti. Zahvaljujemo se tudi za lepo preprogo na stopnjicah velikega oltarja, katero je oskrbela gospa Manca Karpe iz Most. — Fr. Marn, ki je grdo govoril in razžalil katol. slov. izobraževalno društvo in gospoda kaplana Petriča, je moral za svojooliko predsediti pet dni v ječi. Gospod Matija Dolničar je bil tožen zavoljo žaljenja časti, ker je čez g. kaplana Petriča žaljivo govoril. Da ne bi bil obsojen, se je raje poravnal in plačal globo 30 K (trideset kron) v tisti namen, katerega hoče gospod kaplan Petrič. Plačal je tudi stroškov 50 K (petdeset) pri g. dr. Peganu. To je plačal, da ne bi bil obsojen, tisti g. Matija Dolničar, ki je našemu gospodu kaplanu Petriču dal častno besedo, da o njem ni nikdar nič žaljivega govoril, od takrat, ko sta po shodu bila pri Tinčku skupaj. Obravnava je pa le pokazala, da je res govoril, kar je tajil. — Novo lumparijo so napravili v Šmartnem na vrtu Ivana Zupana. Vse mlado drevje so pokončali. Porezali so vse vrhove in pustili samo debelca. Namen, ki so ga imeli zraven, je bil ta: Katol. slov. izobraževalno društvo spravi pri Zupanu v slabo luč in vreči sum na društvenike, kakor da bi bili ti poškodovali drevesca. Izražali so se: Sedaj bo vendar Zupan vrgl društvo iz svoje hiše. — Znan nam je tudi drug slučaj, kako sta nek oče in sin spletkarila, da bi društvo spravila iz Zupanove hiše. — Pet »Slovenskih Domov« prinaša poštar v našo sosesko. To je tisti list, ki pravi, da se mora duhovnom in mežnarjem vzeti bira. Tudi naš šmartinski mežnar menda bere ta list. Je tiček, naš mežnar. Če

bi ne bil tako bistroumen, bi ne držal s tistim listom, ki pravi, da se mora mežnarjem vzeti bira. Ker je pa bistroumen, pa drži in podpira tisto stranko, ki hoče vzeti mežnarjem še tisto pičlo biro. Pri nas po domače pravimo: Tak človek pljuje v svojo lastno skledo. Dober tek, France!

g Iz Stare Loke. Umrl je po kratki boleznii gospod Ivan Spacapan, zidar-ski mojster. Pokojnik je bil sicer član mestnega Sokola, pa je lepo krščansko umrl. Zapušča šest nedoraslih otrok. Naše sožalje blagi soprog! Pokojnik naj v miru počiva! — Za Orla so darovali neimenovani dobrotniki eden 50, eden 20, eden 10 K. Hvala, živeli nasledniki!

g Iz Moravč. »Slov. Dom« je zavlčil, opazovalec z Limbarske gore mu je stopil na rep. Znano liberalno človeče se je razkoračilo, a imelo je smolo, ni zadelo pravega dopisnika. Vajeni liberalne metode se ne čudimo. O hujskanju in obrekovanju naj lib. molčijo. Še so v spominu časi, ko se je hujskalo in obrekovalo in se hujška in obrekuje, a nikjer v toliki meri, kakor pri »napredni gardi«. V kregu s svojimi »somišljeniki« liberalci niso zadnji. Celo na veselicah so imeli razprtije, da so »vrli pristaši pevci« zapustili dotične prostore ter odkurili v drugo gostilno, kjer so prav liberalno zabavljali čez svoje »voditelje«. Ako med nami pride besedica navskriž, ne trpijo načela; izpoznajo se liberalni hinavci, ki se med tem prilizujejo zdaj enemu, zdaj drugemu in človek se tesneje oklene edino prave S. L. S. Kdor pa se skrega z liberalnimi načeli, pokaže liberalcem figo ter se jim za vedno odtuji. Ako je kdo v šali hvalil liberalni »taktični nastop« in se liberalci s tem ponašajo, jim privoščimo veselje. Med liberalci je mnogo takih »značajnih mož«, ki ne čutijo v srcu, kar izgovarja jezik. Naj se izjavi pred slovenskim svetom: taktično nastopanje liberalne stranke nam je španska vas, o njem ni bilo, ni in ne bo de duha ne sluha. Naj še povemo, da cviliijo v moravških dolinah »Slovenskem Domu« osebe, ki se izdajajo za svobodomiselce, ki ne molijo, ne hodijo v cerkev ter vsled dolgočassja in lenobe nimajo kaj početi. Opazovalec z Limbarske gore bo odslej še bolj »jokal« nad takimi revčiki, ako mu bodo liberalci v zabavo tudi cviliili, bomo poročali. — Kap je zadela nedavno Ivano Cerar, soprogo F. Cerarja, posestnika v Svinjah. Blaga žena je v trenotku izdihnila. Lahka ji zemlja! — Črvi se pojavljajo po nekodi v moravški dolini. Občutno škodo prizadevajo sočivju, travnikom in detelji.

g Iz Žabnice. Naši liberalci se ne morejo pritoževati, da jih kdo daje v časopise, čeravno je bila že večkrat prilika, da bi tudi javnost zvedela za njihovo »visoko politiko«. A treba bode večkrat posvetiti v njihovo delo, da ne bodo mislili, da se jih kdo boji. Pričakoval ni nihče, da se bodo odzvali valilu ter prišli k ustanovitvi podružnice

»Slovenske Straže«; tudi jim ni nihče zameril, ako niso hoteli dati prispevkov za srečolov. To pa pač smemo zahtevati, da ne zabavljajo in se norčujejo iz onih, ki so bili pri ustanovitvi in dali kak vinar za izobraževalno društvo. Piti in plesati, zabavljati, pa na prsa trkati je pač lahko, pa saj je znano, da so liberalci že od nekdaj na ta način za narod delali. Če bi bili liberalci tako vneti za svojo liberalno stvar, bi bila vendar kaka kronca, ki jim je bila na razpolago, našla pot v blagajno liberalne »Fantovske straže«. Ker se pa nihče ne zmeni zanjo, se bodo njene počitnice gotovo podaljšale za vedno, kljub vsem Ribnikarjem in Žerjavom. To je umevno in edino prav. Nasprotniki izobraževalnega društva naj gredo le vedno s to zavestjo spat, da bo izobraževalno društvo obstalo in se vedno lepše razvijalo, tem bolj, ker smo prepričani, da bodo tudi tisti, ki sedaj še niso ravno prijazni društvu, sprevrneli, da je izobraževalno društvo za izobrazbo koristno in potrebno, če se ga le kdo hoče poslužiti.

g Bohinjska Srednja vas. Med otroci se širijo z veliko naglico ošpice. Doslej sta umrla dva. — Dne 14. t. m. je umrla v Češnjici Mina Arh. Bila je vzorna gospodinja in vrla krščanska mati. Žaljujemo družini naše odkrito sožalje!

g Na Črnučah je umrla v dobi 23 let Ana Ložar iz Marijine družbe. Svetila ji večna luč! — V izobraževalnem društvu je imel 10. t. m. temeljito in zanimivo predavanje o sv. Cirilu in Metodu preč. g. konzistorialni svetnik Vikt. Steska. Lepa hvala!

g V Kropi se bo dne 24. t. m. ob štirih popoldne ponavljala igra »Slovenska brata«, ki je prvič zelo dobro izpadla. Vabljeni so vsi, tudi sosedi. Na sv. Ane dan, 26. t. m., namestila pa Katol. delavsko društvo prirediti izlet k sv. Joštu.

Na Gojzdu je umrl, kakor je že poročal zadnji »Domoljub«, preč. g. župnik Alojzij Podobnik po zelo kratki boleznii. V soboto, 9. t. m., se je vlegel, v nedeljo ob štirih zjutraj je pa odšla njegova duša v večnost. Žalostno so zapeli zvonovi v Gojzdu in v Zatičini, njegovi rojstni vasi, ko se je izvedelo o njegovi smrti. Malo let je deloval pokojni gospod župnik v Gojzdu, a pridobil si je srcá vseh faranov. K njegovemu pogrebu 12. t. m. je došlo kljub dolgemu, težavnemu potu 24 gospodov duhovnikov, med temi trije štajerski gospodje z gornjegrajskim gospodom dekanom. Prišli so Orli iz Kamnika in Mekinj, prišli pevci, ki so mu zapeli tri žalostinke, udeležila se je pogreba vsa mladina, katero je pokojni poučeval z vso vnemo in skrbjo, dalje Marijini družbi, občinski odbor in velika množica ljudstva od blizu in daleč. Pokopal in govoril je v slovo pokojnemu veleč. gospod deželni poslanec in dekan Lavrenčič. Nobeno oko ni ostalo suho, ko so mladega, prerano umrlega gospoda župnika polagali v hladno zemljo. Po-

živa v miru med svojimi farani, kate-re si tako ljubili!

g Tržiške novice. Socialni demo-kratje so zopet imeli svoj shodek pri Pelarju. To pot je prišel razlagat rdeče oznanilo nek Tokan iz Ljubljane. Za-bavljaj je v svojem naučenem govorč-ku čez poslance S. L. S. zato, ker so se potegnili za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Sdrugom ni prav, da bi do-bili Slovenci svojo visoko šolo. To je naravnost izdajalsko početje, katero uprizarjajo zadnji čas socialni demo-kratje, ki ne privoščijo, da bi sinovi de-lavcev pohajali na slovensko visoko šo-lo, temveč hočejo, da bi še nadalje mo-rali obiskovati vseučilišče na Dunaju ali v Gradcu, kar je združeno z ogrom-nimi stroški. To so prijatelji delavstva!

— Dobro znamenje je, da delavstvo vedno bolj spoznava te »farbarje« in se jim odteguje. Na zadnji shod je došlo kljub vsem vabilom komaj trideset oseb. — Cerkveni pevcu napravijo pri-hodnjo nedeljo, dne 24. t. m., izlet k Go-spejsveti na Koroško. Ob lepem vreme-nu bodo šli peš čez Ljubelj do Borovelj in od tam z vlakom v Celovec. V pone-deljek, 25. julija, bo v ondotni veličast-ni romarski cerkvi sveta maša s pet-jem. Tudi drugi se morejo pridružiti pevcem in se udeležiti romanja.

Dolenjske novice

d Mirna. Strela je udarila 11. t. m. ob pol 1. uri popoldne v pod Ignacija Smrekarja, po domače Lukca, na Bre-zovšci hišna št. 10 pri Mirni na Dolenj-skem. Pogorelo je vse, pod, hlevi in hi-ša in vsa mrva ter 340 K v gotovini, ka-tere je imel gospodar hranjene v kašči pod streho. Vzel je prejšnji dan denar na posodo, da si kupi kravo. Sedaj ima revež poleg pogorišča še dolg. Zavaro-van je bil za 1400 K pri francosko-ogr-ski zavarovalnici, katera mu pač od za-varovalnine ne bo mogla niti vinarja odtrgati z mirno vestjo. Priporoča se pogorelec v podporo. Sreča poleg vse nesreče je, da ni strela ubila nobenega mlatičev, ki so ravno ječmen mlatili na podu. — Trenutek pred to nesrečo je udarila strela na polju v »Vejarju« v tla tik dveh malih dečkov, ki sta nesla vode koscem v travnik. Razun strahu jima ni bilo ničesar hudega. Bila sta to Lenarčič Alojzij in Klančar Jožef, oba iz Spodnje Sevnice. Zadnji je bil ravno isti dan pri spovedi. — Pošta na Mirni se je preselila od Ivana Bulca, mesarja in gostilničarja v staro šolo, sedaj last bratov Ivana in Matija Marina. Napis »pri pošti« se sedaj prav klaverno drži na Bulčevi hiši. Morda ga bo Bulc dal zabeliti, ako ga ne bodo prej izprali hudi nalivi, ki se ponavljajo dan na dan. Vsekakor Bulčeva gostilna ne za-sluzi več imena: »Pri pošti«, k večjemu še »Pri stari pošti«. — N e n r a v n o s t. Na postaji Grosuplje, Dolenjsko, so pot-

niki brali na nekem tovrnem vagonu s kredo napisane zelo nenravne verze. Vsem se je studilo. Kako je to, da že-lezniško osebje pripusti kaj takega pi-sati? Naj bi se na to bolj pazilo.

d Zagorje ob Savi. V »Slov Nar.« št. 154 se neko liberalno revše zaletava v našo stranko. Imenitno je pri tem to, da tepe celo svoje lastne liberalne brate po glavi ter jim očita zaspanost in na-rodno nezavednost. To naši liberalci tudi zaslužijo. A tem ljudem tudi res-nica ni in ne bo nikoli sveta. Nam oči-tajo, da smo v »groznih stiskah« iskali pri njih pomoči za časa občinskih voli-tev, da smo jim ponujali kompromis. Vsakdo ve, da je to neresnica. Vi, libe-ralci, le govorite kdo pa je v ponočnih urah lazil v farovž prosjačit in beračit za kompromis? Kdo je bil v »groznih stiskah«? Vi, ki se sedaj širokoustite in ponašate, kakor da je bila zmaga va-ša. Le dobro se zavedajte, edina milost naše stranke je, da je bil izmed vas sploh kdo voljen v odbor. Spomnite se sestanka pri Ranzingerju! Torej po mi-losti sedite na občinskih stolčkih, ki pa se znajo čez dobo treh let tudi omajati. Saj veste, da sami zase ne pomenite do-sti. — Drugo, kar liberalce boli in pe-če, čez kar zabavljajo in vpijejo, je na-ša »Gospodarska zadruga«. Dopisnik »Narodov« kaže v istem članku, kako zmedene so njegove misli, kakor stara šara pri kakem kramarju. Piše nam-reč: Pri zgradbi »Zadružnega doma« so jo temeljito zavozili (namreč klerikal-ci) in tudi sedaj si še ne morejo prav pomagati na noge. — Takoj na to pa pobija samega sebe, ko nadaljuje: Ka-ko so se klerikalci okrepili, kažejo dej-stva: Zadruga se jim čedalje bolj oživ-lja... »To je kolobocija liberalnega dopisnika, kateremu se pozna, da je spisal svoj članek res ob dvanajsti uri, menda ponoči ob brleči luči, pa tudi pri brleči pameti. Zdi se nam, da hoče dopisnik reči, da se naša zadruga oživ-lja po liberalni milosti. No, vi liberalci, ste menda sezidali naš »Zadružni dom«; niti vinarja niste dali in ga vas tudi prosili nismo, dočim ste vi vedno kot najbolj sitni berači prosjačili za svoj »Sokolski dom« in ste dobili dokaj gro-šev tudi od naših ljudi, ki so bili le pre-dobri. To vam lahko tudi dokažemo. Naš »Zadružni dom« naj vas prav nič ne briga, le pred svojim »Sokolskim do-mom« pometajte, je dovolj smeti. Sicer pa vam povemo, da se vas in vašega vpitja ne bojimo in da imamo še do-volj gradiva, da vas pokažemo svetu v prav »vzorni luči«.

d Iz ribniške doline. Naše kmetско polje izgleda, kot bi bilo požgano, ker ga je črv skoro popolno uničil. Kaj bo, ta beseda gre od ust do ust obupanih kmetov in res v strahu bomo pričako-vali zime, ker naš glavni živež, koruza, je skoro popolnoma uničen. Zaloge iz prejšnjih let pa tudi nimamo, preosta-nek smo pokrmili s prašiči, ker so ime-li dobro ceno. Nesreče so precej kriva naša županstva, ker niso bolj ostro po-stopala, ko je zadnjič malev brošč na-

stopal. Ukazali so, naj ga pobere vsaka hiša dva mernika, ta ukaz so prejeli vaški načelniki, ki naj skrbje, da se iz-polni. Vaški načelnik pa se iz raznih vzrokov ni brigal za to, in tako je pri-šlo, da ga po cele vasi niso en mernik nabrale. Črvov se je tako namnožilo na milijone, ki nam prav pridno pobirajo. Najbolj so prizadete Dolenjave, Pri-gorica, Nemškavas, Sajovec, Jurjevi-ca in Sušje. Naj bo to v svarilo našim županstvom za naprej, da se bodo taka določila z vso strogostjo izpolnovala. Dobro bi bilo, ko bi županstva vsako kebrovo leto določila gotovo vsoto za nakup kebrov in jih dobro plačevala, da se bolj uničijo. Obračamo se do na-ših poslancev gg. Jakliča in Bartola, naj si o priliki ogledata naše polje in nam vsaj pri davkih kaj odbitka izpo-slujeta. — Močnejši zatira slabjšega, to pravilo velja pri rastlinah in živalih, pri nas ljudeh pa še posebno. Če imaš par tisoč kron, smeš po siromakovu nji-vi ali travniku počez ali podolgem z vozom. Ko pa pomlad revnejšim pri-manjkuje krme za prašiče, gorje reve-žu, če na bogatinovo njivo le stopi. Na-ši bogatini rede pri hiši lepo čedo ovac, koz, gosi, puranov in rac, ki se poljub-no pasejo po sosednih njivah celo leto. Ko pa jesen tudi revnejši svojo živino žene na travnike, pa takoj pride okrož-nica, »pase naj vsak po svojem«, živina pa le sili na bogatinov travnik, ker je boljše zagnojen, torej boljši paša, in ta-koj ti je s cenilcem za petami. Tako je pri nas in menda tudi drugod.

d Cirilmetodarija v Sodražici. Predzadnjo nedeljo sem bil v Sodraži-ci na ciril-metodarski veselici. Težko mi je bilo priti na vrt g. Fajdige, ker sem se zdel tamošnjemu političnemu krojaču Štrbenku in peku Perdanu premalo svatovsko oblečen. Kar mi pri-de nasproti moj stari prijatelj Matevž; ker ima v liberalni sodražki stranki precej besede, sta me po njegovem po-sredovanju za eno svitlo kronico spu-stila v družbo inteligentov ribniške do-line. Zanimali so me zlasti paviljoni, še bolj pa dražestne prodajalke, kate-re so s svojo ljubeznjivostjo vsakega očarale. Nisem se mogel ločiti od šoto-ra prve krasotice in prve narodne da-me cele doline gospe Fajglove. Ker je točila tudi najpristnejšo kaplico, je ime-la največ obiskovalcev. To se ji tudi spodobi. Kako nevoščljivo ste jo pogle-dovali gospici Decembrovi, zavidala jo je tudi gospa Križičeva, kateri je z leti izginila tudi gladkost njenih lic. Lep je bil paviljon gospe Miklošičeve, tudi vrle naprednjakinje prijaznega soda-rškega trga. Omenjam naj le še izborne-ga peciva gospe Perdanove in slašči-čarne g. Veseličeve. Dobil si res vsega, kar ti je srce poželelo. Človek pa ne sme skrbeti le za telo, ampak tudi za dušo. Ker ta dan več Sokolov in drugih naprednjakov in naprednjačic zaradi Orlov, ki so do malega vso cerkev na-polnili, ni moglo k sveti maši, so za svoj dušni blagor poskrbeli na ta na-čin, da so si iz Ljubljane naročili graj-

skega župnika, ki naj jim izpregovori nekaj besed v njihovo dušno tolažbo. Tudi jaz sem zaželel zopet enkrat prave božje besede. Ker je bil omenjeni župnik svoj čas sodraški kaplan, so njega besede našle tem pripravnejša srca. Ko jim je ob pozdravu omenjal, da je prišel obiskat grob svojega nekdanjega šefa - župnika, so bile vse dame solzne. Povedal je med drugim tudi to, da sta bila sv. C. in Metod slovanska apostola, kar doslej še noben sodraški župnik in kaplan ni izustil. Govoril je še veliko drugega lepega, zato se nisem čudil, ako je ob koncu govora gospa Kržičeva vsa ginjena vzkliknila: O blaženi gospod župnik, ko bi bili vsaj Vi naš župnik, zopet bi bilo prijetno v Sodražici. Vse je bilo prešinjeno duha pobožnosti. Toda pobožnost in vnema za duhovski stan ni dolgo trpela. Dvigne se drugi govornik, baje neki profesor iz Ljubljane, Sever po imenu. Ta pa ni imel ljubezni in usmiljenja do duhovskega stanu. Po njegovih besedah so duhovniki prejšnjih časov uživali koreninice in kobilice, sedanjim so pa še pečenka in piščanci preslabi. Nek sokolič, ki je ravno obiral bedro piščanca, katerega je podarila Filipovičeva mati pripravljavemu odboru, se zadere na vse grlo: »Proč s farji«. Navzoče pobožne žene in sramežljive dekleta se pa križajo in pri sebi ponavljajo besede: Res, daleč smo prišli, taki so torej gospodje in to naj bi bili služabniki božji. Prav je, da smo danes semkaj pripeljale, kakor skrbne koklje svoja piščeta, svoje otročiče, da vsaj čujejo nekaj pametnih in v resnici svetih besedi. Spoznal sem iz učinkov, da sta ta dva govornika daleko nadkriljevala vodeni govor predsednika cirilmetodove družnice gospoda Visokostala. Dovolj se mi je duša okrepčala. Sedaj pa še malo razvedrila. Ueberem jo k »tancobodnu«. Neugnan je bil plesalec gosp. Pavlič. Sam pri sebi sem si mislil, če jutri ne boš brez podplatov, naj me precej koklja brčne. Pa dolgo se nisem mogel premagovati, sam jo uberem po plesišču, najprej z Lužarjevo Pepico, potem pa še po enkrat z vsako učiteljico, kar sem si štel v veliko čast. Le nekaj mi na celi zabavi ni dopadlo. Ker sem namreč precej vnet Slovenec, me je nemilo dirnilo, da je bil nek laški vinski trgovec na veselici tako radodaren. Silila se mi je v glavo predrzna sodba, da utegne eden navzočih krčmarjev prodajati v svoji gostilni njegovo neslovensko vino. To gotovo ne ugaja slovanskima blagovestnikoma. Vesel sem pa bil, ko sem opazil, da se bo precej nabralo za družbo. In to tem laglje, če pomislimo, da nista potoški Turek in sodraški Navada, katerima ni treba, kakor nam drugim, plačevati obresti, štedila s stokronskimi bankovci. Zivio! Slovenska domovina bo rešena!

d Iz Boštanj. Nedavno je »Domoljub« prinesel zanimiv dopis o zanimivih boštanjskih volitvah. Lojze št. 1 je bil tako nervozen, da ga nekaj nedeli

ni bilo na prostor pred cerkvijo, kjer po prvi maši mešetari in spletkari med ljudmi. Drugi so sicer hoteli vedeti, da je gospod Lojze št. 1 zato tako potr, ker mu je njegova kandidatura, v kateri je užil toliko lepih upov in sladkih sanj, splavala za to pot po vodi. A to že ne more biti res; saj on kot »hišni posestnik« mora biti vesel, da je imel cel volilni glas, dasi njegova hiša še sedaj ni cela. Štiri leta jo že cimpra, pa se še danes ne vé, ali bo to stanovanje, ali bo mlin na veter, ali pa kovačnica, kot je bila včasih. Njegova jeza je imela svoj izvor v zavesti, da tudi boštanjski kmetje nimajo z deskami zabitih oči, da jim čimdalje bolj presesta magnatarsko paševanje nekaterih mogočnjakov. Za danes zabilježimo še take zanimiv slučaj: V občinski odbor je vsilil Lojze tudi možakarja Turčka, o katerega zaslugah se dosedaj ni drugega čulo, kot da je hud nasprotnik duhovnikov in da ga okrajna sodnija v Radečah tako obrajta, da mu dá skoraj vsako leto nekaj dni počitnic. — Nedavno se je gospod Lojze št. 1 spravil nad gospoda župnika in njegovo bisago. Kaj pa je bilo? Gospod župnik želi, da bi se razmere na koru uredile tako kot so drugod, da bi se ob nedeljah na koru tudi orgljalo in pelo. Ali tega ne, kdor noče poslušati hripavih glasov Lojzeta št. 2, naj gre pa v sosedno faro k maši, ali pa naj doma suho prebavi; občina nima denarja za poštenega organista! Seve, ko bi se šlo za kak šolski vrt, od katerega bi imel korist Lojze št. 2 in k večjemu kak zajec, potem bi se ne štedili tisočaki! Oj ti srečni liberalizem, kako daleč si jo zafural v Boštanju! Potem pa se še gospod Lojze čudi, če se ljudem odpirajo oči!

d Iz Radeč pri Zidanem mostu. Radeški Orel je priredil v nedeljo, dne 10. t. m. izlet v Boštanj. Na lepo ovenčanem vozu se je pripeljalo 22 krepkih fantov k Papežu na Brod, kjer nam je najprej naš predsednik č. g. A. Zupanc razložil pomen tega dneva, ko po celi Sloveniji proslavljajo god sv. Cirila in Metoda. Nato smo se podali v zanimivo podzemeljsko jamo, zvano »Vranja peč«, kjer smo občudovali prirodna čuda. Potem pa se je pri Papežu razvila pristrčna prosta zabava, pri kateri so nastopili Orli s prostimi vajami in vrli fantje pevci iz Dolenje vasi. Zbralo se je na senčnem vrtu čez 100 ljudi, katere so navduševali za orlovske cilje br. Radej, Erman, g. župnik Kerin in kaplan Zupanc. Le prehitro nam je minul čas, ki smo ga preživeli v bratski družbi poštenih boštanjskih fantov, kateri so nam na čast postavili mogočen slavalok in razobesili mnogo zastav. Dekleta pa so nas obsula s cvetjem. Fantje boštanjski, pot, ki ste jo nastopili, je prava, četudi vam nasprotniki podirajo mlaje in trgajo zastave. Oni so nahujskani, kupljeni, vi ste svobodni, pošteni ljudje so z vami. Tega lepega dneva mi radeški Orli ne pozabimo kmalu. Ne bo dolgo, ko zopet

pridemo k vam, čeprav je drugi dan kovač Pečar, ki včasih v Radečah ponuja svoje sekire in motike, včasih pa čez Orle zabavlja, rekel, da nas ne rabite. A mi gremo naprej! Na zdar!

d Na Trebelnem bomo imeli nekaj novega: zida se namreč pri cerkvi stranska kapela, kjer se bode napravljaj božji grob, za katerega dosedaj v cerkvi ni bilo prostora. Cela stavba cerkve bo s to stransko kapelico na ličnosti in simetriji precej pridobila, ker je na nasprotni strani cerkve ravno tako velika zakristija. Kadar bodo Trebeljani postavili v cerkev še nov veliki oltar, tedaj bodo imeli pa res lepo in prijazno cerkev. Takrat jih bode treba tudi javno pohvaliti v »Domoljubu«, kadar se to zgodi. — Toda glede ustanovitve požarne brambе jih pa ni mogoče pohvaliti, ker so odrekli vsakršno podporo od strani občine temu društvu. Na vinski pridelek imajo tukaj malo upanja, grozdje je namreč začelo po mnogih vinogradih odpadati, kar je menda povzročilo vedno deževno vreme.

d Dol pri Ljubljani. Opozorjen po brambnem društvu sem izvedel, da nekdo v ime tukajšnje požarne brambе v lističu »Slovenski Dom« odgovarja na zadnji »Domoljubov« dopis iz Dola. Moža hudo boli, ker se je o požarni brambi reklo, da bi utegnili biti v njej malo liberalnega duha, osobito pri njenih vodnikih. — To je sicer lepo, da se dandanes liberalnega duha že vsak sramuje in je prišlo v tako slab kredit. Toda kaj besede! Tajiti je lahko. Dejanja so več kot besede. In ravno po teh trezen človek sodi. Dejanja pa govore zoper vas. Če ste se hoteli sploh oprati pred javnostjo, ste stvar kaj nerodno vzeli v roke, in dokazali ste ravno nasprotno, kakor ste morda nameravali. Ker zahtevate dokazov, evo vam jih! 1. Zagovarjate se v liberalnem lističu »Slovenski Dom«, vam ni torej nič glas škofov in vašega dušnega pastirja, — ne brati in naročati liberalnih listov. Še prav nespoštljivo pišete o škofu ravno v dotičnem dopisu. To menda vendar ni klerikalno, nepristransko tudi ne, torej bo liberalno, ali ne? — 2. Priznavate, da se je požarna bramba udeležila sokolskega izleta v Dolskem. To je sploh bil povod, da se je v »Domoljubu« opozorilo na netaktnost takega nastopa pri društvu, ki naj bi gasilo le ogenj, ne pa podpiralo liberalna stremiljenja. To že ni bilo več nepristransko. Če vam je bilo res kaj ležeče na dobrem razmerju do lastnega župnika, bi vendar morali vedeti, da mu s tem ne delate veselja. Toda kaj župnik? Sedaj ga ne rabimo, torej njemu brco in Sokolu poklon! Tistemu Sokolu, ki je sedaj vseskozi nositelj liberalne misli ter bojno proticerkveno društvo. Da bi Sokol nikdar ne bil tak postal, ampak le branitelj narodne ideje, kakor vi trdite o njem, — znajte, nikdar bi ne bilo pri nas Orla in bi se vam ne bilo treba jeziti nad čuki, vi, mož z oštarijsko oliko, ki hočete druge učiti manire. —

3. Pravite dalje, da je bila dolžnost vaša, Sokola prijazno pozdraviti. Nimamo nič proti prijaznosti, to je lepa reč. Ampak ravno prijaznost človeka lahko izda, če jo kaže le enostransko. Zakaj pa naših vrlih fantov domačinov, združenih v Orlu na versko-narodni podlagi, še niste pozdravili pri njihovih prireditvah? Zakaj morajo nasprotno slišati od gotove strani sempatije kako zabavljico? Jaz si tega drugače ne morem razlagati, kakor da pri nekaterih v Dolu še vendar vedno straši liberalni duh. Včasih se malo potaji; včasih se pa kar ne more in pride na dan. — 4. Zakaj se sploh tako daleč držite od vsega, kar vam župnik kot koristno in času primerno priporoča? Koliko vas je pri izobraževalnem društvu in koliko se vas je udeležilo ustanovitve »Slovenske Straže«? Glejte, kako lepa prilika, pred svetom pokazati, da res niste liberalnega duha. Storitve to in vam bomo verjeli, na vaše zagovore po zakotnih listih pa ne damo nič. Nikar se ne bojte: vas in vaše mladine župnik v društvu ne bo pohujšal, ampak našli bode tu le sredstev za izobrazbo uma in srca. Pohujšanje, kot skušnja uči, prihaja iz drugačnih hiš, ki imajo zelene vejice za svoj prapor in kjer kralj alkohol gospodari. Ko bi vendar hoteli spoznati svojo dolžnost, da moramo z združenimi močmi delati na to, da se mladina nepokvarjena ohrani in izobrazuje, ne pa podivja! — Vam je versko prepričanje sveto — tako saj mislimo — in narodnost tudi. Glejte, nam v društvu ravnotako. Res ne umem, zakaj nismo združeni. Kje je ovira? Hoče se mi zdeti, da bi vi k drugačnemu društvu, kjer bi ne bilo župnika, kaj radi pristopili ter brali in širili radi vsakovrstne časnike, le ne »Slovenca« in »Domoljuba«. — Ali nimam prav? — Kakšen duh je to, ali ne liberalen? In kdo ga je zanesel v Dol? — Rečem pa vam k sklepu: Pustite stvar, ki je v pogin obsojena. Cela dežela je zavrgla hinavski liberalizem in okrog po svetu se mu povsod slabo godi. Menite, da ga bodele vi in Sokoli rešili? Župniku ne morete zameriti, da se takemu početju ustavlja, — je njegova dolžnost, in vaša bi bila iti z njim. — Če je količkaj dobre volje na vaši strani, se to še zmeraj lahko zgodi.

d Iz Št. Ruperta. Blagoslov novega »Doma« tukajšnjega gasilnega društva se vrši v nedeljo, dne 7. avgusta po sledečem redu: Ob 10. uri sv. maša, potem blagoslov. Popoldne ob 3. uri ljudska veselica na vrtu g. Jaki. Na sporedu je petje, tombola, šaljiva pošta. Med veselico svira godba. Slavnostna društva v obližju se naprošajo, da isti dan ne prirede svojih veselice. Odbor vabi obenem vse, ki se zanimajo za napredek gasilstva, da se veselice najobilnejše udeleže, ker je čisti dobiček iste namenjen v poplačilo dolga, katerega ima društvo še veliko. — 7. avgusta na svidenje v Št. Rupertu! Na pomoč!

d Sodražica. V nedeljo, 10. julija, smo se pri nas vsi veselili, vsak po svoje. Mi smo na prav slavnosten način ustanovili podružnico »Slovenske Straže«, nasprotniki so pa imeli svoj »sejem«, na katerem se je, kakor je navada po sejmi, razlegala harmonika Kotnikovega Marka. Podrobnosti tega »sejma« ne bomo opisavali, saj imamo itak dovolj pisati o ustanovitvi »Slovenske Straže« za župniji Sodražica in Gora. Slednjemu našemu somišljeniku se je ta dan bralo veselje z obraza, kakor bi hotel reči: pogledajte nasprotniki, kako se ponša naša stvar v trgu Sodražici, kjer hočete biti edino vi gospodari. Že pred deveto uro se pripelje orlovska godba iz Škocijana. Komaj zaigra na glavnem trgu prvi komad, že se zbirajo naši somišljeniki okoli nje, liberalci se pa zapirajo v svoje celice, da bi vsaj nekoliko zmanjšali število udeležencev. Njim v čast bodi povedano, da so nekateri ta dan raje opustili sv. mašo, nego da bi bili v cerkvi delali Orlom štafazo. Združeni sodražki in velikolaški Orli s škocijanskimi godci na čelu odkorakajo naproti loškopotoškim bratom, katerih je prišlo do trideset. Pristrčno jih pozdravi predsednik domačega odseka br. Lavrenčič. Njegovim besedam sledi gromoviti »Na zdar!« Skupno nad 80 po številu napravijo ob sviranju godbe obhod po trgu na ne malo jezo sokolov. Ko se jim pridruži še lepo število Orlov iz Ribnice, se podajo v župno cerkev, kjer je imel gorniški župnik gospod Lavtar dnevu primeren krasen govor. Po slovesni sv. maši se zbere v zunanji gostilniški prostorih br. Lavrenčiča mnogoštevilno občinstvo, da ustanovi podružnico »Slovenske Straže«. Zborovanje vodi domači g. župnik, slavnostni govor pa je prevzel znani ljudski govornik g. Anton Lavrenčič, župnik na Velikih Poljanah, kateri je sprejeto nalogu nad vse častno rešil. V odbor se izvolijo gg.: Fran Traven, načelnik; Marija Pakiž, njegova namestnica; Fran Stupica, tajnik; Emilija Lavrenčič, namestnica; Karolina Pakiž, blagajničarica; Jos. Lavtar, namestnik; Marija Štrbenk in Franja Pšenica, odbornici; Alojzij Ambrožič in Tomo Vesel, odbornika. Po volitvi odbora je sledil skupen obed, katerega se je udeležilo nad 150 oseb; odlikoval se je po izborni in točni postrežbi. Med udeleženci je bilo lepo število občinskih odborikov sodraške in gorniške občine. Veselilo nas je zlasti, ker smo opazili v svoji sredi mnogo dijaštva, višje in srednješolcev, kar nam priča, da je dijaštvo naše doline po ogromni večini v našem taboru. Med obedom so se vrstile krepke napitnice; tudi godba je prav pridno svirala, za kar ji bodi na tem mestu izrečena najtoplejša zahvala. Po litanijah, katere so odpevali bratje Orli, smo se v obilnem številu zbrali na vrtu g. Štrbenka, kjer se je razvila prav prijazna ljudska veselica. Tekmovali so med seboj godci, telovadci, pevci in govorniki. Z burnim

odobravanjem je bil sprejet zlasti govor g. K. Škulja, znanega in priznanega organizatorja iz Loškega potoka. Skupna telovadba je izzvala mnogo pohvale, godba je igrala po večini slovenske in hrvatske komade ter žela obilo priznanja. Za prireditev slavnosti v tako velikem slogu sta se zlasti trudila načelnik in blagajnik domačega Orla br. Pirnat in Štupica ter gospa Mežanova in še nekaj drugih fantov in deklet. Čast jim! Razšli smo se v veseli zavesti, da se je prva naša večja prireditev prav častno končala. Tudi število članov »Slovenske Straže« prav pridno narašča.

d Iz Banjaloke. Z ozirom na dopis v 25. šte. »Domoljuba« prosim, da objavite nastopni popravek: 1. Ni res, da smo Kajfeži Banjaloko ociganili za pošto, ampak res je, da so se našli v Banjaloki sami hujskači, ki so jo ven spravili. — 2. Ni res, da delamo mi Kajfeži proti preuredbi šole, ampak se trudimo, da bi se kmalu sezidala oziroma prezidala. — 3. Ni res, da odločujemo Kajfeži v občini ali šoli, res pa je, da vedno župan zadevo šolo in sploh vsako važno občinsko zadevo občinskemu odboru predloži. — Josip Kajfež.

Notranjske novice

n Iz Hrenovic. Kako smo se smejali pred nedavnim časom, smejali tako, da bi bili od smeha skoraj popokali. Zakaj pa smo se tako smejali, da bi nam bilo kmalu škodilo? I no zato, ker smo brali v »resnicoljubnem« »Narodu«, da ona živalca, ki so jo na dan volitve in častne zmage gospoda Ivana Šantelj dne 7. aprila naši odborniki snedli liberalcem s pogrnjene mize, ni bila »janček«, kakor je svojedobno poročal »lažnjivi« »Domoljub«, ampak »kozel«! Ker ne maramo vedoma nikomur krivice delati, tudi jančkom in kozlom ne, zato z veseljem na podlagi informacije, zajete iz »Slov. Naroda«, lajalno pošiljamo v svet popravek, da naši odborniki omenjenega dne niso jedli ocvrtega jančka, temveč ocvrtega kozlička, ki jim je prav dobro teknil, dočim so liberalci, šest po številu, tako izvem iz »Slov. Naroda«, mi števila nismo označili, torej se je »resnicoljubni« »Narod« vendarle enkrat zopet zlagal — sline požirali v kuhinji, čeprav hočejo to zdaj utajiti in nas prepričati, da so oni v kuhinji pobrali boljše kose, našim pa pustili ostanke! — Vi, gospodje napredne stranke, ste torej naročili kozla za kosilo, naši so ga pa snedli in tudi plačali! Zakaj ste pa naročili ravno kozla? Ali ne veste, da kozel smrdi, zlasti ko odraste? Prav značilno! Saj smrdi ven iz predalov »Slov. Naroda« tudi samohvala vaših značajev, ki ste nanje ponosni, kakor pravite. Le bodite, vam nič ne brani, ako imate opravičena vzroke za to!

Pač pa vam prijateljski svetujemo: ne-site svoje »kristalnočiste« značaje po-leti večkrat na sonce, da se pokažejo morebitne pege neznačajnosti! — Ko pa se poredno smejemo vašim neslanostim o jančku in kozlu, pa sočustvujemo z vašo srčno bolešijo. Kaj ne, vas srce boli, da vam nismo pred volitvijo odkrili svojih naklepov, koga namera-vamo voliti za župana, in je šele gosp. župnik prišel z njegovim imenom na dan? Verjamemo. Ali nas imate za ta-ko priproste, da vam bomo tebi nič meniti nič izdali svoj bojni načrt? Kako ste naivni, če kaj takega mislite! Sicer pa je lepo od vas, da pohvalite gosp. Ivana Santelj, ki je res hvale vreden. Bog ga živi kot našega župana, da bi deloval vseskozi v prosep prostrane hrenoviške občine! Da vam pa ta po-hvala ni prišla iz srca, se pa jasno raz-vidi iz tega, da ste vložili zoper njegovo izvolitev iz zakotnih namenov pritož-bo, katero pa je deželni odbor po treznem prevdaru naših zamotanih žup-nijskih razmer kratkoma odbil, ker želi, da bi prišlo tudi v naši župniji vendar enkrat do rednega dela. Zdaj tudi upamo, da bo vsaj za časa župano-vanja g. Ivana Santelj nekoliko poniž-nejši oni znani možiček, ki se je svoj čas izrazil, da bo naše ljudi učil nekih peragrafov, ki pa bi jih še sam ne znal, ako bi v Ljubljani ne izhajala občinska uprava, ki jo vzorno urejuje naš pre-vzorni zagovornik dr. Pegan.

n Iz Hrenovic. Grob se za grobom vrsti — Eden med njimi še ni — Bilke zelene rodil . . . Tako bi najrajši vsklik-nili s pesnikom, ako se zamislimo, ka-ko kruto gospodari smrt letos v naši župniji. Milharčič, Debevec in pred kratkim g. Marija Turk, blaga žena g. Jakoba Turka, p. d. Bolka od ceste, žu-panovega namestnika, načelnika tu-kajšnje hranilnice in posojilnice itd., ki jo je g. župnik v spremstvu gosp. ka-plana pokopal ob obilni udeležbi so-rodnikov in znancev, dasi ob jako ne-ugodnem vremenu, dne 6. julija dopol-dne v 60. letu njene starosti. Pokoj njeni blagi duši, možu, našemu kre-menitemu somišljeniku in dobrem otro-ku, njeni materi in sorodnikom pa naše globoko sožalje!

n Iz Matenjevasi. Odkar nas je za-pustil vlč. g. V. Remškar, nimamo svo-jega duhovnika. Kakor se čuje, nam je sicer obljubljen, a kdo vé, kdaj ga do-bimo. Potrebujemo ga pa zelo, ker naši privandran liberalčki delajo na vso moč za svojo liberalno vrečo, ker se ču-tijo nekam varne pred kontrolo duhov-nika, poleg tega imajo pa prav veliko zaslonbo pri bližnjih Postojnjanih. Pred nekaj tedni imel je napovedan shod za Cirilmetodarijo nek na viso-kim stoječ župnik iz Ljubljane, ki pa na veliko žalost naših liberalčkov — ker take pridige radi poslušajo — ni došel, pač pa je prišel vezat liberalne otrobe nek učitelj. Vlovil je nekaj ka-linov za Cirilmetodarijo. Pa zopet se nam napoveduje nekaj novega. Kričeči

lepaki oznanjujejo »Proglasitev« ljud-dovlade« Cirilmetodarije« in vabijo k pijančevanju, plesu, itd. kar za celo noč. S takimi rečmi hočejo počastiti slovanska apostola sv. Cirila in Me-toda. »Ubogi narod« naj zapiše naš Milan na svojo hišo, to se bolj poda, kakor pa Bog in narod! Vabijo in de-lajo na vso moč, a s pravo barvo no-čejo na dan, so še preveč sramežljivi. Ljudem natvezujejo, da bode veselica za revne otroke obmejnih Slovencev, zamolčujejo pa resnico, da bode v po-krepitev liberalizma. Matenjci! ne poj-dite tem ljudem na lim, ne dajajte svoj-ih grošev za liberalne namene. Otre-site se že enkrat te liberalne mōre, ki nas tlači, povsod propadajo liberalci, naj li še samo pri nas zvonec nosijo? Postavite se na svoje noge in ne bodite sužnji liberalnih krčmarjev in štacu-narjev, saj ti žive od nas in ne mi od njih.

n Z Brezovice. Naš občinski odbor je sklenil, napraviti nove občinske ta-ble s samoslovenskimi napisi. Stare dvojezične table so kaj grdo izgledale. Nemški napisi so bili poleg slovenskih povsod različnobarveno popacani. Do-bro! Le naprej, četudi počasi. — Usta-novitev veteranskega društva na Bre-zovici je gotova reč. Vpisanih je že okolo 30 veterancev. Nekateri so še iz laških vojsk in iz Radeckijeve vedno spominske armade. Imeli bodo svojega duhovnika veterana v župniku. Gospo-du Kisovcu, postajnemu uradniku na Brezovici, vsa čast na prizadevanju za to društvo! — Vrli naši Orli so bili v nedeljo 10. t. m. skupno pri sv. obha-jilu v kroju v čast svetim apostolom slovanskim Cirilu in Metodu. Vredno posnemanja!

n Z Rakeka. V nedeljo se je tudi pri nas obhajal spomin sv. Cirila in Metoda, obenem smo pa tudi prazno-vali god našega cerkvenega patrona sv. Urha. Vas je bila praznična, v mla-jih in ponekod tudi v zastavah. Vsa čast fantom, ki so mlaje postavili ter dekletom za cvetlice, in onim, kateri so zastave razobesili. Imeli smo tudi ob 10. uri sv. mašo, koje so se tudi Orli udeležili v kroju polnoštevilno. Ob 8. uri zvečer smo imeli igro in dekla-macijo v proslavo naših blagovestni-kov sv. Cirila in Metoda. Dekletam pa in fantom, kateri so pri igri sodelovali, vso čast in zahvalo, da je vse tako iz-borno izpadlo. Nismo slutili, da imamo v navadni vasi take talente. Bog vas živi! Na zdar!

n 70letnico svojega rojstva je obha-jal dne 13. julija preč. g. Henrik Dejak, župnik na Vrhpolju pri Vipavi. Vrh-poljci so ob ti priliki pokazali, kako ljubijo svojega duhovnega pastirja. Po-stavili so slavaloke s pomenljivimi na-pisi udanosti in ljubezni. Na predvečer je veselo pritrkavanje naznanjalo slav-nostni dan in pevski zbor je priredil slavljencu podoknico. Na dan slavlja pa se je pred deseto uro zbrala pred župniščem šolska mladina z učiteljst-

vom in ena učenka je slavljenca v lepo vezani besedi pozdravila in mu šopek podarila. V spremstvu dekanjske du-hovščine, ki se je ta dan polnoštevilno zbrala na Vrhpolju, občinskega zasto-pa, Marijine družbe, izobraževalnega društva in lepega števila vernikov, se je g. jubilar podal v cerkev, kjer je opravil daritev svete maše s končno za-hvalnico. Mnogi prijatelji so se ta dan slavljenca spomnili in mu brzojavno čestitali. Tudi vipavski slavček, gosp. Radoslav Silvester ga ni pozabil. Prev-zvišeni gospod knezoškof pa so ga ime-novali duhovnim svetnikom. Končam z željo: Najmlajšega g. duh. svetnika naj Bog živi in mu dá zdravemu in čilemu dočakati zlati in demantni jubilej!

n Liberalna plesna veselica pri Str-gulcu v Cerknici dne 10. julija je bila velika blamaža za cerkniške liberalce. Judovsko nesramno so agitirali za njo s prošnjami in grožnjami, plakate na-popali skoraj po vseh hišah in kozol-cih, vstopnice vsiljevali ljudem po go-stilnah, obetali kaj vse bo itd. Vendar je bilo ptujcev skoraj več kot domači-nov. Postojnjčanov je bilo 60, Ložanov 10, Ljubljancev 3 in nekaj Logačanov. Kmečko ljudstvo se je tem liberalnim »raritetam« smejalo in jih pustilo sa-me. Le ponoči, ko je ptuja gospoda od-šla, so šli nekateri toliko, da so pla-čali vstopnino zaradi osebnega pri-teljstva z nekaterimi liberalci. — Pi-va 16 sodčkov in 145 litrov vina je iz-točil Strgulc, dasi je znano, da se na plesnih veselicah veliko pije. Iz tega lahko izračunate, koliko je bilo približ-no udeležencev. Sedaj naši liberalci o veselici molče kakor pajki. Sram jih je. — Nesramnolaznjiva pa je »Naro-dova« trditev, da je bil slavnostni pro-stor nabito poln, in da je prišlo tudi ze-lo veliko kmetov in kmetic. Vsi vemo, da je bilo pri mnogih mizah vse polno — praznega prostora. Tudi ne verjame-mo, da je bilo postojnskimi in drugim liberalnim frajlicam kaj posebno všeč, da jih »Narod« zmerja s kmeticami. — Toda še lepše je pa to-le: »Narodova« telegram (ki ga je Ribnikar v žepu ne-sel v Ljubljano), pravi dobesedno: »Klerikalna priredba je bila zelo kla-verna. Po predstavi so vse svoje ude-ležence, ne da bi šli na slavnost C. M., naložili na vozove in jih odpeljali pro-tj Rakeku. — Preljubeznjivi Ribnikar! Če so vsi »Narodovi« telegrami tako resnični, kakor je ta, potem — srečni liberalci! Zakaj od predstave se je pro-ti Rakeku odpeljal samo en rakovski Orel na svojem biciklu, na vozu pa prav nihče ne. — Resnicoljubnost pa takat — Zagar je v avtomobil je začel voziti les 15. julija, dasi še niso reše-ne pritožbe županstva in cestnega od-bora. Za nedeljo, dne 17. t. m. je bil proti temu sklican v »Dvorano« prote-stni shod. — Spoznali smo libe-ralce natančneje ob priliki njih ples-ne veselice v sledečem: 1. da imajo ve-likanske jezike, 2. da so vsiljivi kakor podrepna muha, 3. da jim je v boju pro-ti krščanskemu prepričanju vsako

sredstvo dobro, 4. da jim je prav posebno priljubljeno sredstvo — laž.

n Idrijske novice. Nevaren gost ali pa kak drug nepridiprav se je pustil dne 1. julija zvečer zapreti v župno cerkev sv. Barbare. Ko je cerkovnik, g. Anton Klemenčič po stari navedi cerkev pregledoval, predno je vsa vrata zaklenil, ni našel žive duše več cerkvi. V soboto, dne 2. julija zjutraj pa je dobil vrata na moški strani odprta. V cerkvi ni bilo nobenega znaka, da bi se bil poskusil izvršiti kak zločin. Dosedaj še ni bilo mogoče dognati nočnega gosta v cerkvi, morda se to posreči policiji. — Pogumno dekletce. V soboto dne 2. julija so otroci brodili po plitvi Idrijci blizu tovarniških zatvornic. Na opolzki prodnini se je spodrsnilo 6letnemu Hinkotu Poženelu in tok ga je potegnil v globokejšo vodo. Sedemletna Ljudmila Gliha, opazivša nevarnost, je pogumno skočila v vodo ter podala roki Hinkotu Poženelu ter mu pomagala, da je srečno prikobal na suho. — Nesreča se je pripetila v ponedeljek dne 11. julija ob en četrt na 9. uro zvečer v idrijskem rudniku. Vsled hipnega odmotanja vrvi na vretenu je šala v Inzaghijevem šahu zdrknila trenutno kakih 5 metrov nižje in se potem vjela na vlovilni pripravi. Vsled silnega stresa šale ob tej priliki se je Janezu Erjavcu zlomila leva noga in Jakobu Moravcu pa desna noga. Čuvaju Fr. Pelhanu pa se je pretresla hrbtenjača. Prva dva so peljali v rud. bolnišnico, slednjega pa oddali v dom. oskrbo. — Novi cestni odbor idrijski kaže, da ne bo lenaril, temveč delal. V prvi seji dne 12. julija je sklenil, da bo spravil v red silno zanemarjene ceste v črnovrškem okraju in od Marofa proti Razpotju. Sklenilo se je tudi pričeti z zgradbo cest iz Žirov ob Sovri proti Rovtarni in iz Spodnje Idrije čez Kanomlje na Oblakov vrh. Od Oblakovega vrha proti Tribušam jo bodo delali Goričani. Deželni odbornik g. dr. Evgen Lampe je obljubil, da bo deželni odbor poslal inženirja, ki bo obe novi cesti pregledal, trasiral, napravil načrte in proračun na deželne stroške, potem se bo z delom pričelo. Kljub zgradbi teh cest ne bo treba povišati cestnih doklad, ker bo nova deželna hipotečna banka dovolila tako ugodno poplačevanje cestnih gradbenih stroškov, da se skoraj ne bo poznalo. Zgradba drugih cest v okraju za sedaj odpade, prišlo pa bodo tudi te na vrsto. — Občinska cesta Vojsko-Idrija se je sprejela med okrajne ceste, občini Črni vrh se je dovolila podpora 100 kron za vzdrževanje ceste v Zadlogu in cestarjem se je s 1. avgustom t. l. zvišala sedanja borna plača od 30 kron na mesečno 40 K. Nadejamo se, da bo sedanji idrijski cestni odbor tudi v prihodnje tako modro sklepal in marljivo deloval, kakor je v prvi seji. Zato čast novim možakarjem, ki niso otrobe vezali, ampak v resnici delali za ljudstvo!

Iz raznih krajev

Štajersko. Zrelostni izpit na mariborski gimnaziji se je vršil od 5. do 9. julija; udeležilo se ga je 21 Slovencev in 18 Nemcev. Pet jih je naredilo izpit z odliko, padli so le trije. — Zaradi uboja je bil pred celjskim sodiščem obsojen na 18 mesecev težke ječe 21letni Martin Kovač, vojak v Pulju, ki je na dopustu v Lopati pri Celju razbil posestnikovemu sinu Ivanu Knezu na plesu s steklenico črepinjo, ko so se fantje topli med seboj. — Maribor. Lutrova ulica je sistirana. Ker je mariborski občinski odbor sklenil, da se ulica, v kateri se nahaja knezoškofijska palača, imenuje Lutrova ulica, je nastalo vsled tega veliko ogorčenje med katoliškimi meščani. Župan je sedaj razveljavil sklep občinskega odbora. — Sanatorij »Mirni dvor«. V bližini Gorenje Sv. Kunigunde postavi neki konzorcij, kateremu načeluje dr. Čeh, zdravilišče za obolenje na živcih. Zdravilišče se bode imenovalo »Mirni dvor«. — Pobegnil je od 87. pešpolka v Celju vojak Alojzij Prosenjak. — Promoviran je bil na graškem vseučilišču doktorjem prava gospod P. Klodič vitez Sabladoski, sin Klodiča viteza Sabladoskega, dvornega svetnika v Trstu. — Umrli je v Podsredi v nedeljo, dne 10. t. m., veleč. gosp. župnik Matija Vavpotič. — Dunajčan je v Marijinem Celju. Povodom 80-letnice cesarjeve so priredili dunajski moške veliko romanje v Marijino Celje. Romanja se je udeležilo do 2000 mož.

g Koroška Bela. Shod, ki ga je priredilo »Katol. slov. del. pol. društvo za Gorenjsko«, dne 26. junija, pri Vodičarju se je prav dobro obnesel kljub slabemu vremenu. Zbralo se je toliko zavednega delavstva iz Javornika, Koroške Bele in Jesenic, da so bili vsi prostori natlačeni polni in jih je še mnogo moralo ostati zunaj. O političnem položaju nam je poročal državni poslanec dr. Krek. Pojasnil nam je, kako je prišlo do tega boja v parlamentu. Parlament nima pravega voditelja. Večina, ki bi imela voditi zbornico, razpolaga s tako malim številom večine, da komaj pride v poštev, zato pa političen voz ne more naprej. Sicer pa tudi če bi večina neprestano delala, ni pričakovati, da bi v tej kratki dobi ljudskega parlamenta, mogla vse popraviti, kar so prej zamudili v več desetletjih. Šele druga ali tretja zbornica bo mogla popraviti vso škodo. Ljudstvo mora zapustiti svojim poslancem in ti bodo storili, kar je v njihovi moči. Vsega pa ne morejo storiti. Ovrget je nadalje razne ugovore proti našim poslancem, zlasti očitaje, da so naši poslanci vzrok draginje, ker so zaprli meje za žito in živino. Kar se tiče uvoza žita, so naši poslanci predlagali, da naj se carina na gotova žita odpravi, toda kaj ko naša

država brez Ogrske ne more skleniti takega zakona, Ogrsko pa vlada, kakor je znano sami špekulantje, ki pa ne bodo dopustili, da bi se proti njim zakoni kovali. Enako je glede živine. Če bi se odprla meja za uvoz žive živine, bi meso postalo še dražje, ker bi domačim kmetom potem poginila vsa živina na živinski kugi, ki se je že importirala po uvozu živine. — Deželni poslanec g. Piher pa je razložil delovanje poslancev V. L. S. v deželnem zboru. Posebno je poudaril pomen nove postave glede izpremembe občinskega volivnega reda, po katerem bo tudi delavec prišel do besede po občinskih odborih. Postava do sedaj še nima najvišjega potrjenja, toda gotovo bo potrjena prej ali slej, ker poslanci ne odnehajo na noben način. Govorila sta še domači gospod kaplan in tov. del. Ivan Glavič. Po shodu se je ustanovila skupina »Jugoslovanske Stokovne Zveze«, h kateri je pristopilo 23 članov. Za predsednika je bil izvoljen Ivan Glavič. Delavci pristopajte k ustanovljeni skupini. Shod se je vršil prav mirno, le nazadnje so se nekateri izmed socijev začeli kregati in prepirati, ker niso prišli do besede, katere so tako želeli, ker kakor so sami se izjavili, drugače ne morejo dobiti skupaj ljudi. In to je tudi res. Ko so imeli zadnjič na Javorniku svoj shod, je prišlo na shod baje celih pet socijev. — V nedeljo, 10. julija priredi naše društvo v prostorih Orehovneke gostilne društveno veselico v proslavo slovenskih apostolov sv. Cirila in Metoda, popoldan po litanijah. Pri tej priliki se ustanovi tudi podružnica »Slov. Straže« za Koroško Belo. Ker bo program raznovrsten, a posebne vstopnine pa ne bo, pobirali se bodo pač prostovoljni darovi za obmejne Slovence, je pričakovati obilne udeležbe. Vrstile se bodo deklamacije, govori, petje, telovadba itd. Ker se posebna vabila ne bodo razpošiljala, naj velja to obvestilo kot vabilo. Vsak somišljenik in vsaka somišljenica nam dobro došla. Vsi torej v nedeljo k Orehovneku, naj bo vreme kakoršnokoli. — 17. julija bode pa na istem prostoru gledališka predstava, če bo lepo vreme. Igrali se bodeta dve igri. Kdor bi rad vedel, katere, pa naj pride takrat pogledat. Na svidenje!

Dobre knjige

Slomšek o sv. Cirilu in Metodu.

Ob 1025-letnici Metodove smrti izdalo »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«. Str. 104+IV. — Cena 1 K. — Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

A. M. Slomšek je ljubil slovensko ljudstvo in njegovo vero. Zato je ljubil tudi ona dva velika in sveta moža, ki sta našemu ljudstvu prva v čisti narodni govorici oznanjala sveto vero in mu s tem prižigala luč krščanske izobrazbe. O nobenem svetniku ni to-

liko pisal, kakor o sv. Cirilu in Metodu. Zelel je, da bi vsi Slovenci goreče častili sveta slovanska apostola in nadaljevali njuno delo; zato je ustanovil »Bratovščino sv. Cirila in Metoda«, ki mu je bila najljubša izmed vseh velikih del, kar jih je ustvarila njegova gorečnost za blagor domovine in cerkve. (Skratka: Slomšek je bil med Slovenci največji častivec sv. Cirila in Metoda. Slomškovi spisi o sv. Cirilu in Metodu ter o »Bratovščini sv. Cirila in Metoda« so že skoraj popolnoma pozabljeni in le še malokomu dostopni. Zato je bila gotovo srečna misel, ki je vodila »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«, da zbere in izda te spise. Večina teh spisov je bila objavljena v »Zgodnji Danici« leta 1852 do 1862, eden v »Novicah« (1846), eden pa v »Drobtincah« (1853). — Tukaj zbrane spise je spisal Slomšek v zadnjih, najzrelejših letih svojega življenja. Zato se ravno v njih najbolj kaže velikost in globokost Slomškovega duha. V njih so nanizani pravi biseri Slomškove zgovornosti in njegovega nedosežnega poljudnega in jedrnatega sloga. Vrhutega se pa v teh spisih razodeva vedno mlado Slomškovo navdušenje za ono veliko misel, ki je vodila sveta slovanska apostola, navdušenje za razširjanje svete vere in za cerkveno edinost. Kdor bode prebiral te spise, bode gotovo občudoval globokost Slomškovega duha in prišel do prepričanja, da je Slomšek po svojem globokem umevanju delovanja sv. slovanskih apostolov presegal ne samo vse Slovence, ampak sploh vse Slovane svoje dobe. Ni čuda, da je Slomškovo delo tudi zunaj slovenske domovine vzbudilo mnogo zanimanja. V tej knjigi zbrani Slomškovi spisi so zelo zanimivi tudi zato, ker nam zelo živo popisujejo delo za cerkveno zedinjenje in važnejše dogodke v vzhodni cerkvi med leti 1852 in 1862. Podajajo nam mnogo lepega gradiva in globokih misli za družbene in cerkvene govore.

Gotovo je že čas, da se med našim ljudstvom obnovi češčenje svetega Cirila in Metoda v Slomškovem duhu. Prav zato je pričujoča knjiga velikega pomena. Požaljala bode v ljudstvu ljubezen do domovine in do svete vere, razširjala obzorje, obenem pa ohranjala spomin in duha velikega škofa Slomskega. Prepričani smo, da bode knjiga vzbudila mnogo zanimanja med izobraženimi in preprostimi Slovenci.

Lisnica uredništva

Kakor smo že večkrat povedali, ponavljamo še enkrat, da spadajo društvene zadeve v »Društvenik«. Zato smo danes odložili vse tozadevne dopise, ki se skoro vsi pečajo s proslavo sv. Cirila in Metoda in ustanovitvijo podružnic »Slovenske Straže« dne

10. julija, za prihodnjo številko »Društvenika«, ker nam je v glavnem listu zmanjkalo prostora.

Za kratek čas

Previdna žena. Ona možu, ki je v kemični tovarni, kjer se lahko pripeti eksplozija: »Pazi, da ne zletiš v zrak in da te gori kak zrakovalec ne povozijo!«

Komaj čaka. A: »Kdaj se pa misli Miha oženiti?« — B: »V enem letu!« — »Ali se kaj veseli na to?« — »Pa še kako! Saj zmerom na uro gleda!«

Tolažba. Zandar, ki si da zob izdreti: »Zdaj niste pravega prijelil!« — Zdravnik: »Le potolažite se, to se je že tudi Vam primerilo!«

Rdeč nos. Ludovik I., bavarski kralj se je rad zabaval z nekim šaljivim konjskim kupcem, ki je imel prav rdeč nos. Nekoč mu reče: »Vi imate tako lepo rdeč nos, da mora biti gotovo iz pravega bakra (kufra); stopite vendar h kotlarju in ga prodajte, vem, da ga Vam dobro plačajo!« — Kupec na to: »Sem že bil tam, pa mi je rekel, da mora biti pravi osel tisti, človek, ki mi je to svetoval!«

Nezdravo. Bolnik: »Zdravnika že več ne bom ubogal. Zadnjič mi je svetoval, naj spim pri odprtem oknu in jaz sem ga slušal. Toda jutraj mi je manjkala zlata ura, ki je bila na omari!«

Razvajen. »V jetnišnici je pa res vse udobno urejeno: električna luč, parna kurjava, parna perilnica...« — »Res, vse preglasposko! Ko so mojega moža ven spustili, se doma ni mogel več privaditi — in čez štirinajst dni je šel nazaj!«

Zadosti učen. Tujec: »Vaš župan je videti prav neumen!« — Domačin: »Za našo majhno občino je dosti pameten!«

Slutnja. »Moj zet je najprvo obljubil dote dvajset tisoč, potem deset in sedaj je pri volji dati le pet tisoč kron. To kaže, da bi moral jaz njegovo hčer le iz ljubezni vzeti!«

V zadregu. Mlada gospodinja: »Krop že vre, ko bi le vedela, kaj da notri denem!«

Na lovu. Lovec: »Ali toliko zahtevate odškodnine, ker sem vas obstrelil!« — Gonjač: »Pa bi bili obstrelili zajca — ta ne zahteva nič!«

Čudna podpora. A: »Kakor slišim praviti, kupujete le pri veletrgovcih?« — B: »Jaz podpiram male trgovce!« — A: »Kako?« — B: »Tako, ker le velikim trgovcem dolžan ostajam!«

Pri sodniku. Sodnik: »Vi, zatoženec, občujete, kakor kaže, z ničvrednimi ljudmi!« — Zatoženec: »Ravno narobe, — saj imam že od mladih let zmeraj opraviti le s sodniki in državnimi pravdniki!«

Slab študent. »Zdaj pa le glej, da si sam pomagaš!« pravi oče svojemu sinu-dijaku. »Kar je imela dote tvoja prava in druga mati, si že vse zaštediral — v tretje se pa zavoljo tebe ne bom ženil!«

Higijena. Francelj: »Oče, kaj pa je to higijena?« — Oče (tobakar): »No, če si jaz usta obrišem, predno pijem!«

Kaj pa se pravi »avanzirati«? »Če dobi človek večjo plačo, pa manj dela!«

Pri skušnji. Profesor: »Ali poznate to cvetico?« — Dijak: »Ne poznam!« — »Kaj pa to?« — »Tudi ne!« — »Meni se zdi, da sploh nobene cvetice ne poznate!« — Dijak: »Te, ki ste mi jih pokazali, so suhe; jaz poznam samo take, ki so še zelene (frišne)!« — Profesor: »Če je pa tako, morate pa prihodnje poletje še enkrat priti k skušnji, ker takrat Vam bom mogel zelene cvetice pokazati!«

Potepuhove misli. »Za prihodnost me prav nič ne skrbi! Dokler bom mogel kako lumparijo napraviti, bo država skrbela zame!«

Preveč. Stric: »Ti vendar od mene preveč zahtevaš! Jaz naj bi se zadolžil, da Tebi posodim?« — Jaz menim, da si že dosti velik, da si sam dolgovce delaš!«

Bolan pivček. Zdravnik: »Ko sem bil jaz z doma, ste prav lepo pili, ali ni lahkomišlje-

no?« — Bolnik (užaljen): »Ja, gospod doktor, Vi ste se med tem časom dobro zabavali — zakaj bi se pa jaz ne!«

Med prijatelji. A: »Ta predrznost mojega sosed! Nedavno mi je rekel, da bi bil prav rad ob deset kron, le da bi mi dal krepko zaušnico!« — Kaj praviš Ti na to?« — B: »Jaz namesto Tebe bi še mrvo počakal — znabit bi obljubil dvajset kron!«

Dobro se je odrezal. Upnik: »Tukaj vidim knjigo »Kako naj se človek z ljudmi obnaša« — za to imate denar, za dolgove plačati pa ne!« — Dolžnik: »O tem ni nič v knjigi!«

Ljudje božji bežite odtod,
Če pride gozdar, to bo ropot.

Opozarjamo na oglas na zadnji strani današnje številke tvrde H. Suttnerja v Ljubljani, ki ima najboljše ure sedanosti, kakor: zlate, srebrne, tula, nikelnaste in je-klene.

CLIMAX motorinapetrolej

Najcenejši obrat.

Bachrich & Co.

tovarna za motorje

Dunaj XIX/6

Heilgönsbühnerstr. 83.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Brno, 13. julija: 4, 8, 3, 78, 57.
Linc, 16. julija: 83, 26, 37, 20, 74.
Trst, 16. julija: 26, 43, 24, 31, 38.

Samostojni, izurjeni stavbeni, umetni in okovski 1915 3-1

ključavničarji

se sprejmo proti dobri plači v trajno delo. Potnina se vpošlje. Ponudbe pod »ključavničarji« (Schlosser) 791 R. Mosse. Ann. Exped., Dunaj I., Seilerstätte 2.